

Михайло Димид

РОЗДУМИ

НАД
НЕДІЛЬНИМИ
ЧИТАННЯМИ

СВЯТОГО ПИСЬМА

ТЕСАРАКОСТЕ ✠ ПЕНТЕКОСТАРІОН ХАРМОЗІНОН

Від неділі Православ'я ✠ до
П'ятдесятниці

Михайло Димид

РОЗДУМИ

НАД
НЕДІЛЬНИМИ
ЧИТАННЯМИ

СВЯТОГО ПИСЬМА

Від неділі Православ'я

до П'ятдесятниці

ЛЬВІВ
Видавництво «Свідадо»
2006

УДК 27–475.5–23

ББК 86.37–5

Д 46

Художнє оформлення

Софії Бурак

Видавництво спирається на
«Український правопис. Проект найновішої редакції» (1999)
Інституту української мови НАН України.

Димид Михайло, митр. прот.

Д 46 Роздуми над недільними читаннями Святого Письма: Від неділі
Православ'я до П'ятдесятниці. – Львів: Свічадо, 2006. – 96 с.
ISBN 966-8744-95-0

Як постити, як молитися, як працювати, зрештою, як жити – на ці запитання
крізь призму недільних Євангелій дає відповідь о. Михайло Димид у своїй другій
книжці проповідей, що охоплюють час від неділі Православ'я до П'ятдесятниці.

Наука Христа в цій книжці тісно пов'язана із сьогоденням, із викликами
нашого життя, а отже, книжка стане корисним та цікавим супутником для
священиків і мирян.

ББК 86.37-5

© прот. Михайло Димид, 2006

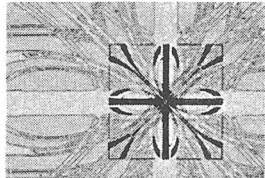
© Видавництво “Свічадо”, 2006

ISBN 966-8744-95-0

***Отцеві Іванові Котові,
моєму духовному Батькові,
довголітньому пароху
церкви Успення Богородиці
в Шарлеруа, Бельгія.***

<i>Передмова</i>	6
<i>Вступне слово</i>	7
1-а неділя Великого посту, Православ'я	8
<i>Дивна зброя</i>	9
2-а неділя Великого посту, Григорія Палами	12
<i>Четверо</i>	13
3-я неділя Великого посту, Христопоклонна	16
<i>Щастя через хрест</i>	17
4-а неділя Великого посту, Йоана Ліствичника	20
<i>Мир у спільноті</i>	21
5-а неділя Великого посту, Марії Єгипетської	24
<i>Чаша нашого життя</i>	25
Квітна неділя: Вхід Господній у Єрусалим	28
<i>Божя ласка в мудрості</i>	29
Великий понеділок	32
<i>Хто витримає до останку?</i>	33
Великий вівторок	36
<i>Яке значення смерті Ісуса Христа?</i>	37
Велика середа	40
<i>Алебастрова жертва є прощенням і трапезою</i>	41
Великий четвер. Страсті. Спомини Тайної вечері	44
<i>Наші тридцять срібняків</i>	45
Велика субота	48
<i>Воскресіння передбачає свободу</i>	49
Світла і велика неділя Пасхи. Христове Воскресіння	52
<i>Постійне хрещення</i>	53
<i>Християнське значення пасхального кошика</i>	56
Світлий понеділок	60
<i>Я заміною Юду Іскаріотського!</i>	61
Світлий вівторок	64
<i>Обличчя Ісуса Христа</i>	65
2-а неділя по Пасці, Томина	68
<i>Відкидання відповідальності</i>	69
3-я неділя по Пасці, мироносиць	72
<i>Послідовність</i>	73

4-а неділя по Пасці, розслабленого	76
<i>Здоров'я і святість</i>	77
5-а неділя по Пасці, самарянки	80
<i>Рука і вода</i>	81
6-а неділя по Пасці, сліпородженого	84
<i>Чоловіки</i>	85
7-а Неділя по Пасці, Святих Отців I Вселенського Собору	88
<i>Церква</i>	89
Неділя Зіслання Святого Духа	92
<i>Святий Дух</i>	93

ПЕРЕДМОВА

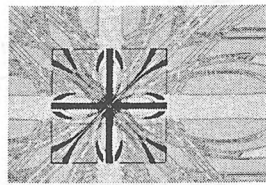
Час, пов'язаний з Великим постом, охоплює, з одного боку, Посну тріодь, зокрема *неділі митаря і фарисея та блудного сина, Велику чотиридесятницю*, а з іншого – квітну тріодь, як *Лазареву суботу, Квітну неділю*, так і *Великий тиждень* від *Великого понеділка* до *Великої П'ятниці*. Лише десять неділей, які ведуть до Воскресіння Господа Нашого Ісуса Христа: чотири неділі підготовки до Великого посту та шість неділей Чотиридесятниці. До того ще додається Страсний тиждень – що є пам'яттю і пережиттям Господніх страстей. Усе це завершується Воскресінням, що творить період, званий *пентекостаріон хармозинон* (час радості Воскресіння).

У цій збірці роздумів над недільними читаннями Святого Письма не знайдемо неділей від 33-ої до 36-ої, оскільки їх у київській традиції зараховано до кириакодроміону, що значить порядок неділей від П'ятдесятниці до Чотиридесятниці.

З цієї причини вирішено вмістити тут роздуми над неділями від *Неділі православ'я* до *Квітної неділі*, додаючи і *Великий четвер*. Цей період – лише частина Тріодіону і тому просто називається *тессаракосте* (чотиридесятниця).

Велике навечер'я Христового Воскресіння, яке починається з вечірні з Літургією святого Василя Великого, причасний якої голосить: «Встав, немов зо сну, Господь і воскрес, спасаючи нас. Алилуя», – з богословського та літургійного (не рубрикального) погляду є повноцінною частиною пасхальних відправ. Відтак у цій збірці вирішено до цього періоду *часу радості Воскресіння* включити дні від *Великої суботи* до *Неділі П'ятдесятниці*.

Усе це так задумано, щоб показати центральність Христового воскресіння, щоб відчути, як Візантійська Церква через апостольські і євангельські недільні читання допроваджує вірного до завжди кращого розуміння повернення людині Божого образу, через участь у Євхаристії з іконою Святого Духа, яким є воскреслий Христос. Від Господньої Пасхи розпочинається читання апостольських Діянь та Євангелія від Йоана як постійне поглиблення Христового Воскресіння, яке святкується торжественно щонеділі і вказує кожному причасникові на Утішителя, який своїми дарами навічно запечатує в людині Божу ікону, постійно уможливорюючи їй повертатися до джерела життя і самій одного дня воскреснути. ✠

Бог, який присутній у житті світу і Божого народу, являє себе, і кожної хвилини нашого життя, тільки нам, як Його сотворінню, треба це пізнати. Для цього Церква закликає нас молитися безперестанно.

Кожний мирянин безпосередньо виконує це завдання, коли бере участь у недільній і святковій Літургії і частково, коли приходиться на молитву до церкви. Окрім навчання, що його миряни отримують із молитов Літургії та обрядів, вони теж сподіваються, що священник, який проповідує, дасть їм слово, яке зробить зрозумілішим те, що вони чують. Очевидно, що Євангеліє само себе проповідує, але нам часто треба мати навчання і пояснення на його підставі.

У постмодерну добу проповідник має говорити слово, тримаючи Святе Письмо в одній руці і нинішню газету – в другій. Прповідь є доброю тоді, коли бере Боже Слово, яке з неба походить і злучується із земним нашим життям. Вона має пояснити і дати надію, що одно з другим з'єдналося, так, як з'єднався Ісус Христос з людьми.

Цей збірник проповідей є саме такою роботою. На підставі доброго розуміння, що людина, хоча і створена для неба, все ж таки мусить дати собі раду зі щоденним своїм життям. Автор надзвичайним способом уклав такі проповіді, які мовою людей вияснюють значення Апостола або Євангелія, підкреслюють потрібні чесноти, радять, як ми маємо жити на цій землі. І робить це словами та мовою, що їх кожен може зрозуміти. Надзвичайно цікавим є те, що в збірнику пов'язано навчання, яке було актуальне за часів Ісуса Христа, і вічно буде актуальне, з нашою сьогоднішньою ситуацією. Чи це події в нашій країні, що відбулися в перші роки християнства, чи події, які відбулися за нашого життя, перед нашими очима, і відбуваються далі в нашій сучасній країні. Прповіді укладено так, щоб як священники, так і миряни могли краще користатися ще із навчання наших богослужень, нашої недільної молитви і таким способом далі вели по волі Божій і Його Церкви. Це зроблено для того, щоб ми могли йти шляхом, дорогою цього життя, від неділі до неділі, аж доки Христос не вернеться у славі. Амінь.

Митрофорний протоієрей Роман Галадза,
парох храму святого пророка Іллі в Бремptonі (Онтаріо, Канада)

ПРАВОСЛАВ'Я

Ап. Євр. 11, 24-26; 32-12, 2

Вірою Мойсей, коли був виріс, відрікся зватися сином дочки фараона; волів радше страждати разом з людом Божим, ніж дознавати дочасної гріховної втіхи, бо, дивлячись на нагороду, вважав за більше багатство наругу вибраного народу від скарбів Єгипту.

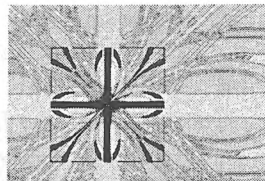
І що ще скажу? Часу не вистане мені, коли заходжуся розповідати про Гедеона, про Варака, про Самсона, про Єфту, про Давида й Самуїла та пророків, що вірою підбили царства, чинили справедливість, обітницю осягнули, загородили пащі левам, силу вогню гасили, вістря меча уникали, ставали сильні, будиши недолугі, на війні проявили мужність, наскоки чужинців відбивали. Жінки діставали назад своїх померлих, які воскресали. Інші загинули в муках, відкинувши визволення, щоб осягнути літше воскресіння. Інші наруг і бичів зазнали та ще й кайданів і в'язниці; їх каменовано, розрізувано пилою, брано на допити; вони вмирили, мечем забиті; тинялися в овечих та козячих шкурах, збідовані, зноблені, кривджені; вони, яких світ був невартий, блукали пустинями, горами, печерами та земними вертепами. І всі вони, дарма що мали добре засвідчення вірою, не одержали обіцяного, бо Бог зберіг нам щось краще, щоб вони не без нас осягли досконалість.

Тому і ми, маючи навколо себе таку велику хмару свідків, відкиньмо всякий тягар і гріх, що так легко обмотує, і біжимо витривало до змагання, що призначене нам, вдивляючися пильно в Ісуса, засновника й завершителя віри, який, замість радості, що перед ним була, витерпів хрест, на сором не звертаючи уваги, і який возсів праворуч Божого престолу.

Єв. Йо. 4, 43-51

А по двох днях вийшов він ізвідти в Галилею. Сам бо Ісус посвідчив: «Не має пошанування пророк у своїй батьківщині». Коли ж прибув у Галилею, то прийняли його галилеяни: бачили бо все те, що вчинив він був на святі в Єрусалимі, – вони бо теж ходили на те свято.

Він же подався знов у Кану Галилейську, де ото був перетворив воду на вино. А був один царський урядовець, син якого слабував у Капернаумі. Зачувши, що Ісус прибув з Юдеї в Галилею, прийшов він до нього та й заходився просити, аби прибув і оздоровив його сина, той бо мав уже вмирати. Ісус і каже до нього: «Не увірите, якщо не побачите чудес та див!» А царський урядовець йому: «Господи, зійди, заки вмере моя дитина!» Промовив Ісус до нього: «Іди, син твій живий». Повірів чоловік слову, що вирік йому Ісус, та й пішов собі. А коли був уже в дорозі, слуги, що йому назустріч вийшли, сказали йому, що син його живий-здоровий.

У нинішньому Євангелії від Йоана чуємо повчання Церкви про піст. Це зовсім природно, бо в часі Великого посту ми потребуємо додаткових порад, щоб ті дні духовного зусилля, які ще залишилися, прожити ближче з Богом. Ось і мова сьогодні про близькість до Бога. Євангеліє нам говорить, що той, хто відкриє своє серце і душу до поклику Творця та не витратить час для пошуку додаткових цінностей, «побачить більше», і для нього «небеса відкриті».

Апостол Павло у своєму Посланні до євреїв доповнює цю науку, вказуючи на відому глибоку істину: для того щоб наші добрі діла й усі житейські змагання мали сенс, необхідна сильна віра в Ісуса Христа, нашого Відкупителя, треба «витривало бігти, пильно дивлячись на Ісуса». А про тих, котрі не чинять так, він пише: «Дарма, що мали добре свідчення... не одержали обіцяного». Це наука для нас і в піст, і на щодень нашого життя.

Для того щоб приготуватися до світлого празника Христового Воскресіння і до Воскресіння нашого життя, тобто до вічності, ми повинні мати лише один орієнтир – Ісуса Христа, слід усе відважно робити в Його ім'я, нічого не боячись, слід «бігти, дивлячись на Ісуса».

Якщо ти молишся – молися в ім'я Ісуса;
якщо допомагаєш комусь – роби це для Ісуса;
якщо працюєш совісно – працюй для Ісуса;
якщо приносиш якусь соціальну допомогу – приноси її для Ісуса;
якщо борешся за справедливість – борися за Ісусову справедливість.

Іншими словами, усі добрі справи будуть мати для тебе якийсь хосен і заслугу, якщо робитимеш їх в ім'я Ісуса. Инакше «дарма, що мали добре свідчення... не одержать обіцяного».

Отож сьогодні Церква нагадує нам просту, але глибоку істину: *твоя жертва буде мати сенс, коли вона буде доповнювати жертву Ісуса Христа*. Замало чинити добре діло, щоб воно було на благо нам і тим, хто з нього користує, – треба це робити, вбачаючи у ближньому Ісуса Христа. Коли ми зуміємо в це повірити, а згодом і зрозуміти це, тоді нам відкриються очі й ми інакше поглянемо на сучасну буденщину.

Скільки робиться заяв про любов, милосердя і добро; скільки є тих, котрим притаманні ці вартості, – а які сумні наслідки, які мізерні результати! А чого варті заяви і старання про справедливe суспільство та соціальну справедливість? Та ми вже багато років чуємо про це, але від цього немає кращого життя, хоч усі плани ніби добре продумані й багато людських зусиль докладено для цього. А вся справа полягає в істині: *добро не може існувати само по собі, бо воно створене Богом, щоб його постійно приносили в Ісусове ім'я Йому в жертву; добро може бути пов'язане тільки із жертвою Ісуса Христа*. Здійснюючи добрі діла в ім'я Ісуса Христа, ми «уподібнюємося до страждань», «щоб підвестися до Його любови та від неї отримати ласку оздоровлення» (стихири на «Господи взиваю» на Вечірні в 1-шу неділю посту).

Кожен з нас може подумати, чи перший тиждень посту наблизив його до Ісуса. Якщо так, то коли ми постом, молитвою, добрими ділами стали кращими в нашому житті, тоді ми «постимо постом, милим Господеві».

Якщо ми робимо добрі діла, а не молимося; якщо не приносимо Ісусові евхаристійної жертви, тобто не приступаємо до причастя; якщо постимо, а в нашому житті лежить тяжкий гріх; якщо наші діла не збігаються з нашою внутрішньою настановою, – то, за словами нинішнього Євангелія, ми ще «не знайшли того, про якого писав Мойсей у законі і пророки, – Ісуса, сина Йосифа з Назарету». Як сказано в Євангелії, Натанайл щойно нині зустрів Ісуса, повірив Йому і сказав: «Учителю, ти – Син Божий, ти – цар Ізраїля». Також кожен з нас має ще понад 30

днів посту, аби могли через піст увірувати, що немає у світі справжнього добра без Ісуса Христа.

Усі ми, котрі разом роздумуємо над Євангелієм, усі ми, котрі прийшли в дім Ісуса Христа, хто «почитає святі ікони, якими оздоблена Христова Церква», хто розпочав, а хто щойно почне піст, – усі молимося, щоб «Спас постом сподобив нас досягнути воскресіння» (стихири на псалмі Утрени), бо «дивна це зброя – молитва і піст» (стихири на вечірні в 1-шу неділю Посту). ✝

ГРИГОРІЯ ПАЛАМИ

Ап. Євр. 1, 10-2, 3

«Ти, Господи, напочатку заснував землю і небеса – діло рук твоїх.

Вони загинуть, ти ж перебуваєш; усі, мов одежа, постаріються.

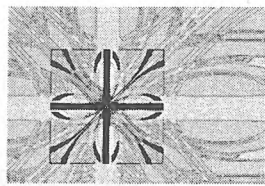
Ти їх, неначе одержину, згорнеш і, немов одежа, вони зміняться. Ти ж – той самий, і літа твої не скінчаться».

До кого з ангелів він коли мовив: «Сідай праворуч мене, доки не поклада твоїх ворогів підніжком під твої ноги?» Хіба ж не всі вони служební духи, що їх посилають до послуг тим, які мають успадкувати спасіння?

Тому ми мусимо вважати дуже пильно на те, що почули, щоб, бува, нас не знесло з дороги. Бо коли слово, оголошене ангелами, було таке зобов'язуюче, що всякий його переступ і непослух приймав справедливую кару, то як утечемо ми, коли занедаємо таке велике спасіння? Воно, спочатку проповідане Господом, було підтверджене нам тими, що його чули.

Єв: Мр. 2, 1-12

Коли ж по кількох днях Ісус повернувся до Капернауму, чутка пішла, що він у домі. І там зібралося стільки народу, що не було більш місця, навіть перед дверима; а він промовляв до них словом. І от прийшли до нього, несучи розслабленого; несли його четверо. А що із-за народу не могли донести до нього, розкрили стелю над місцем, де він був, й отвором спустили ліжко, на якому лежав розслаблений. Ісус, уздрівши їхню віру, до розслабленого й каже: «Сину, відпускаються тобі твої гріхи». А були й деякі книжники, що сиділи там та міркували собі: «І як може цей так говорити? Він богохульствує! Хто може прощати гріхи, крім одного лише Бога?» Ісус же вмить збазнувши духом, що вони таке собі думають, до них і каже: «Чого таке ось намислюєте у ваших серцях? Що легше – сказати розслабленому: Відпускаються тобі гріхи, а чи сказати: Встань, візьми твоє ліжко й ходи? Та щоб ви знали, що Син Чоловічий має владу на землі гріхи відпускати, – мовить до розслабленого: Кажу тобі: Встань, візьми твоє ліжко і йди до свого дому». Устав той – і зараз же, взявши ліжко, вийшов на очу всіх; тож чудувалися всі, хвалили Бога й мовляли: «Ніколи ми такого не бачили!»

Нині в Листі до євреїв чуємо такі слова апостола Павла: «...бо не зможемо утекти від справедливої заплати, коли занедаємо таке велике діло» (Євр. 2, 1-3). Що це за «велике діло»?

Щоб ми мали знання, яке допоможе нам оминати таку небезпеку, Церква встановила Літургію Слова. Це той час, коли ми слухаємо Апостола, Євангеліє і проповідь, щоб зрозуміти, яке наше місце в цьому бурхливому світі. Церква також встановила Великий піст, щоб ми могли спеціально привернути свою увагу ось до чого: хто ми є і на якому боці стоїмо в цьому світі? Бо ми, люди, дивні створіння і часами можемо спокуситися до того, щоб жити так, неначе ми були б богами, ніби все залежить від нас. Так перед нами вчинили непослушні ангели, і за це були строго покарані. А жити так, неначе ми були б богами, і заперечувати в практичному житті Бога можна дуже легко, наприклад, коли я образив Бога і не можу, відповідно, йти до святого причастя, і до сповіді не приступаю, і не хочу відмити свого гріха. Таким чином я живу без Божої благодаті, так що в разі смерті, яка може настати в будь-яку мить, я не піду до неба.

Ісус Христос знає таку нашу людську схильність, тому основна Його стратегія – це відшукати кожну людину для Божого Царства. Для здійснення цього плану треба, щоб кожний із нас став самим собою, а це означає, щоб ми віднайшли оригінальне своє місце. Бо ми з вами створені на образ і подобу Бога – це є наше оригінальне обличчя!

Поставимо собі кілька запитань і постараємося на них відповісти.

Що це значить, що ми є Божими іконами? Чи то стосується до тіла чи до душі? Чи то наша приватна чи, може, і суспільна справа?

Нинішнє Євангеліє відповідає на ці всі питання, показуючи нам, що бути доброю Божою іконою – це просто жити в присутності Бога.

Маємо розповідь про оздоровлення паралізованого. Це картина людини, яка обірвала свій (основоположний) зв'язок із Тим, хто її сотворив, а це призвело до таких наслідків: затратила душу, тілом здеградувалася, від спільноти відділилася. Це негативні її ознаки. Але, на щастя, ще залишилися й позитивні. Слід завжди пам'ятати, стосовно навіть найгіршої людини, що кожний був зачатий не тільки батьками, а, насамперед, Богом Отцем і тим самим має закодовану віру і добрі, хоч, може, приховані прикмети.

Позитивні риси, які залишилися в розслабленого, – це **віра**, яка пробуджується, хоч зі **спізненням**, однак людина шукає свого Господа і **приходить** на **зустріч** із Ним.

Хочу звернути вашу увагу на один момент із нинішнього Євангелія, який матиме значення у пліні цілого нашого життя: «І от прийшли до нього, несучи розслабленого; несли його четверо». Зауважмо, перед тим Євангеліє каже, що зібралось стільки людей, що не було можливості пропхатися до Ісуса, – це щось подібне, як на храмове свято в церкві, – але несли хворого лише «четверо». І завдяки їхній вірі Ісус змилосердився над хворим, Він оздоровив його душевно й тілесно.

Де ті «четверо» поміж нас, щоби з вірою принести нині хворого до церкви? Таке ось питання виникає в мене у зв'язку з нинішнім Євангелієм. Не видно паралітиків в інвалідських візках – чому вони залишені вдома, а не перебувають тут разом з нами? Хіба наші храми лише для фізично здорових людей? Мабуть, ми не настільки морально відважні, щоби привезти зі собою фізично немічних родичів і близьких до Лікаря душі і тіла. Виходить, отже, що ми не цілком послідовні у своїй вірі, бо Євангеліє каже, що є пряма залежність між нашим клопотанням про фізично хворих людей і нашою вірою. Тому Ісус, наш Господь, прийшов у світ, щоб рятувати людські душі й тіла. Кожно-

му з нас треба подумати над тим, як організувати прибуття до церкви хоча б одного зі знайомих нам паралітиків чи інших хворих. Це, можливо, завдасть декому чимало клопоту і призведе до різних розмов. У євангельській розповіді було те саме, бо ж написано, що «розкрили стелю над місцем, де він був». Натомість книжники говорили: «Що він собі дозволяє, що говорить, що робить?» Але Ісус попри ці міркування і закиди оздоровляє хворого.

Зорганізуймо й ми прибуття хворих до церкви в цей час підготовки до Великодня. Хто ж не має таких близьких осіб, але має авто, міг би тоді пожертвувати свій час, щоб допомогти іншим привезти їх до храму. Хто має силу в руках, хай допоможе піднятися їм сходами; у кого руки немічні, але є сила молитви, нехай молиться, щоб на парохії справді запанувала любов до кожної людини – здорової чи хворої, чистої чи неохайної, знайомої чи чужої, щоб це було у нашій церкві, у нашому житті, у наших серцях.

Зважмо на те, що Христос вказує сьогодні на таку істину: було багато людей і не було місця, і Він говорив про важливі справи й проповідував про Царство Боже, – але задля «чотирьох» Він зайнявся іншою справою, хоч з тим було пов'язано багато клопоту й розмов.

Молімося і ми, щоб належати до тих «чотирьох», про яких говорить Ісус, щоб бути активними християнами, котрі дбають про своїх ближніх. Молімося, щоб для нас ближніми були ті, на котрих Ісус вказує, а не тільки ті, котрі милі й симпатичні нам, бо ж яка тоді наша заслуга?

Піст, що триває вже другий тиждень, є якраз тією нагодою, коли *кожен особисто* може спромогтися на таке зусилля. Тоді *кожен з нас особисто* діждеться свого воскресіння, яке буде дане за нашими ділами і заслугами! ✠

ХРЕСТОПОКЛОННА

Ап. Євр. 4, 14-5, 6

Мавши, отже, великого архиєрея, що вже пройшов небо, Ісуса, Божого Сина, тримаймося твердо віровизнання. Бо ми не маємо такого архиєрея, який не міг би співчувати нашим недугам: він же ж зазнав усього, подібно як ми, крім гріха. Приступім, отже, з довір'ям до престолу благодаті, щоб отримати милість і знайти благодать на своєчасну поміч.

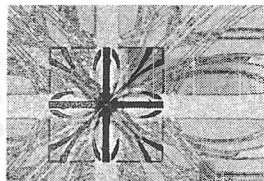
Кожен бо архиєрей, узятий з-поміж людей, настановляється для людей у справах Божих, щоб приносив дари та жертви за гріхи; що може співчувати нетямущим та введеним в оману, бо й сам він неміччо охоплений, і тому повинен так за людей, як і за себе самого приносити жертви за гріхи. Честі ж цієї ніхто не бере сам собі, лише той, хто поклоняний Богом, як Арон.

Так і Христос не сам собі присвоїв славу стати архиєреєм, вона бо від того, який до нього мовив: «Син мій єси, я сьогодні породив тебе». Як і на іншому місці каже: «Ти – священик навіки за чином Мелхиседека».

Єв. Мр. 8, 34-9, 1

І прикликавши народ разом із своїми учнями, сказав їм: «Коли хтось хоче йти за мною, хай зречеться себе самого, візьме на себе хрест свій і йде слідом за мною. Бо хто хоче спасти свою душу, той її погубить; а хто погубить свою душу мене ради та Євангелії, той її спасе. Бо яка користь людині здобути світ увесь, а занепастити свою душу? Що бо людина може дати взамін за власну душу? Хто, отже, буде соромитися мене й моїх слів перед цим родом перелюбним та грішним, того посоромиться і Син Чоловічий, коли прийде у славі Отця свого з святими ангелами».

І сказав їм: «Істинно кажу вам: Є деякі з отут присутніх, що не знають смерті, аж поки не вздріють Царства Божого, що прийде у могутності».

Вдумаймо́сь і збагнімо слова нинішнього богослуження: «Покажи, Добросердний, колишні свої для нас милості, щоб на правду зрозуміли ми, що ти – Бог наш!» Вислів «...щоб на правду зрозуміли ми, що ти – Бог наш!» яскраво свідчить, що йдеться тут про зрозуміння Бога, який сотворив нас вільними, свобідними істотами, йдеться про Того, хто «виснажив самого себе аж до розп'яття», щоб визволити від пристрастей кожного з нас, котрі цього бажають.

Бог, хрест, людина – три істини, над якими Церква закликає нас задуматися.

Почнемо від людини. Вона обмежена, має різні проблеми: одні приходять ззовні, а інші кожен творить собі сам. Найбільше нас тривожать проблеми психологічного характеру, які, фактично, є проблемами душі. І ми хочемо їх позбутися, не почувемося добре – не тільки супроти інших, а й супроти себе. Не можемо знайти собі відповідного місця в суспільстві, палаємо бажанням показати свою індивідуальність.

Ми – люди ХХІ століття – збагнули своїм розумом багато істин світу, але почувемося немічними щодо душевних справ. Бо тут іде мова про нашу таємничу природу, про дійсну нашу натуру, існування якої одні заперечують, а інші хочуть її відкрити забобонними, екстрасенсорними методами.

Прояснити ці непрості аспекти людського буття допомагає нинішнє Євангеліє, яке промовляє до нас словами Марка: «Хто хоче спасти свою душу, той її погубить», а «хто погубить свою душу Христа ради, той її спасе». Тобто якщо відчуваєш внутрішні проблеми, то віддай себе на службу Христові і віднайнеш свою особистість, станеш гідною, повноцінною людиною. Іншого шляху немає! Якщо замкнешся в собі, захочеш знайти

розв'язок поза Богом, поза Церквою, якщо ти переконаний, що так спасеш свою душу і сприйматимеш це як самоціль, то нініше Євангеліє говорить з цього приводу, що так не досягнеш упевненості на землі і спасіння в небі, а загинеш!

Лише в Бозі і в Церкві твориться повноцінна людина, котра не боїться відповідальності, котра має власну гідність. А гідність людини – це і сумлінна праця, і сповнення родинних обов'язків, і, як наслідок, – авторитет і повага в суспільстві.

Словами Євангелія ці правди життя звучать так: «Візьми на себе хрест свій та йди слідом за мною!» Хрест – це символ неба і землі. «Хрест несе на собі Христа Всевишнього, він привів всіх нас до Бога і знищив остаточно смерть» (Стихири похвального псалма утрени Воздвиження Чесного Хреста).

Хрест Христовий – це надія християн, керманич заблуканих, лікар недужих. Хто з нас зрозуміє значення цього символу, той зуміє підвестися із трясовини своїх найважчих проблем, найбрудніших дій – підвестися до гідності *Людини*, до гідності особи, котрій відкрите вічне життя.

Христос перший показав нам шлях, як перевершити самих себе, як побороти свої хиби, як стати щасливими. Щастя досягається через хрест! Нинішнє Євангеліє пояснює це таким чином: треба погубити свою душу, щоб її спасти, щоб її ушляхетнити, щоби була вповні пошанована людська гідність.

Хрест, терпіння, зусилля не мають бути, знову ж таки, самоціллю. Вони є тими засобами, щоб піднести людину з потоку її проблем, аби ті вже не існували, аби вже не заважали людині. А суть питання полягає в тому, як ми будемо носити свій хрест?

Існують для цього два способи, протилежні між собою. Перший – нести гідно і свідомо свій хрест, себто відповідати за всі без винятку (явні чи неявні) свої діла, зносити терпеливо необхідні терпіння, а чесною працею старатися, щоб непотрібні терпіння, залежні від нас, не повторювались особисто для нас та, особливо, для інших. Тоді ми свідомі своєї людської гідності,

свідомі, що це єдиний шлях, аби стати людиною справді щасливою; не шукаючи щастя – ми щасливі!

Другий метод полягає у відкиненні свого хреста, у несприйнятті аргументу, що щастя невіддільне від щоденного сумлінного сповнення найдрібніших обов'язків – тих, яких ніхто не бачить, тих, про які лишень ми знаємо і відчуваємо у глибині свого серця. Тоді щастя вбачається у багатстві чи владі, у сексі чи пияцтві, в обмані та в хабарництві, що тісно пов'язане з невиконанням своїх професійних та життєвих обов'язків. А все це є відкиненням свого хреста, відкиненням свого щастя, яке забезпечене Богом кожній людині – на землі і в небі.

Хто прагне спасти свою душу як саму по собі, той її погубить, – це має бути зрозуміло всім. Ми маємо зрозуміти, що тільки через хрест людина буде навечно усиновлена Богом у небі. Бог стане для *людини* співником тоді, коли «Син чоловічий прийде у славі Отця свого зі святими ангелами».

Отже, хто з нас шукає щастя на землі, а потім у небі, хто прагне бути справді людиною як у суспільстві, так і в найпотамніших закутках свого серця, хто воліє жити не лише п'ятдесят чи сто років, а вічно з Богом, – роздумаймо над істиною, що щастя осягається через хрест. «Поклонімся йому та, цілуючи з вірою і любов'ю, звеселімся, просячи добровільно розп'ятого на ньому Господа», щоби Він «визволив нас від пристрастей і спас душі наші» (Стихири на псалмі похвальним утрєні неділі хрестопоклонної). ✠

ЙОАНА ЛІСТВИЧНИКА

Ап. Євр. 6, 13-20

І справді, коли Бог учиняв Авраамові обітницю, не маючи поклястися ніким вищим, то поклявся самим собою, кажучи:

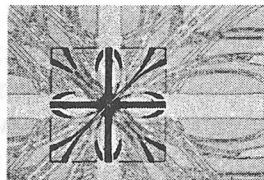
«Справді поблагословлю тебе щедро й розмножу тебе вельми». І він, завдяки довгій терпеливості, досягнув обітницю: люди клянуться більшим від себе, і всякі їхні суперечки кінчаються клятвою на ствердження. Тому й Бог, бажаючи дати спадкоємцям обітниці якнайсильніший доказ, що його рішення непорушне, вжив клятви, щоб двома незмінними речами, в яких неможливо, щоб Бог казав неправду, ми мали сильну заохоту – ми, що прибігли прийняти надію, призначену нам. В ньому маємо, неначе якір душі, безпечний та міцний, що входить аж до середини за завису, куди ввійшов за нас, як предтеча, Ісус, ставши архиєреєм повіки, на зразок Мелхиседека.

Єв. Мр. 9, 17-31

І відказав йому один з народу: «Учителю, привів я до тебе сина мого, що має німого духа, і де тільки його вхопить, кидає його об землю так, що піниється, скрегоче зубами, дерев'яніє. Просив я учнів твоїх, щоб його вигнали, та не змогли». Він же у відповідь каже їм: «О роде невірний! Доки я буду з вами? Доки вас терпітиму? Приведіть но його до мене». І привели його до нього. Скоро дух уледів його, притъмом того затряс, і повалившись той на землю, запінившись, почав качатися. Спитав же його батька: «Скільки часу, як це йому сталося?» – «З дитинства», – відповів той. «І часто він кидає його у вогонь і в воду, щоб його погубити. Та якщо можеш, поможи нам, змилосердившись над ним». Ісус же каже йому: «Щодо того – якщо можеш – то все можливо тому, хто вірує». І вмить батько хлопчини викрикнув крізь сльози: «Вірю, поможи моему невірству!» Ісус же, бачивши, що збігається народ, погрозив нечистому духові, кажучи: «Німий та глухий душе! Наказую тобі: Вийди з нього й не входи більше в нього». І, закричавши та сильно його стрясаши, вийшов з нього. І наче змертвів той, тож многи казали: «Вмер він». Але Ісус, узявши його за руку, підвів його, і той устав.

Коли ж увійшов у дім, то учні його питали його насамоті: «Чому ми не могли його вигнати?» Він відповів їм: «Цей рід нічим не можна вигнати, тільки молитвою та постом».

Вийшовши звідти, проходили крізь Галилею, і він не хотів, щоб будь-хто знав. Навчав бо своїх учнів і казав їм: «Син Чоловічий буде виданий у руки людям, і в'ють його, і, вбитий, по трьох днях, воскресне».

У нинішньому Апостолі чуємо про правдиве поняття Церкви, про те, як мають виглядати наші парохії, щоб стати «яко-рями душі» у наших щоденних турботах.

Читання можна розділити на дві частини. Спочатку Церква подає приклад двох осіб, які стали послідовниками Господа згідно із власним людським покликанням, зокрема Авраама і Йоана Ліствичника. Опісля наша увага звернена на потребу спільнотної єдності і молитовного мирного духу, щоб могли досягнути перемоги у Христі. Перший етап потрібний для довершення другого.

Звісно, Бог дає небесні дарування всім, хто їх просить, але не всі, хто їх отримує, уміють ними користуватися. Авраам досягнув Господньої милости через свою вірність. Господь випробовував його віру в той момент, коли сказав йому принести свого єдинородного сина Ісаака в жертву. Чесно і в покорі, як вірний син і слуга, Авраам бажав виконати цей наказ. Так і Йоан Ліствичник, пам'ять якого ми нині вшановуємо, хоч правильно навчав, проте був змушений накласти на себе цілковиту мовчанку, щоб зберегти мир у громаді.

Він нам залишив «Драбину досконалости», чи «Духовну ліствицю», у якій між іншим навчає: «Хто в розмові настирливо обстоює думку свою, хоча б вона була й справедлива, той нехай знає, що він опанований диявольською недугою гордості; і якщо він так робить у бесіді з рівними, тоді, можливо, напоумлення старших і зцілить його; якщо ж він так поводить із мудрішими від себе, то люди – безсилі вилікувати його» (*Про боротьбу із духом гордості*, 44). Ці риси, необхідні для християнина, слід під час посту відновити в собі, зрощуючи свою душу в чуванні, «молитвою небесні дарування прийнявши» (*Тропар преподобного*). Смиренність і надія мають таку ж сильну потугу в Господа.

Другий ступінь нашого духовного дозрівання виявляється в нашій здатності творити громаду вірних, яка може своїми молитвами вимолювати в Бога оздоровлення, навіть від такої недуги, як епілепсія. Цього, як ми бачимо із Євангелія про оздоровлення біснуватого, навіть не завжди досягали учні, бо не мали достатнього зв'язку між постом і молитвою. Можливо, і вони разом з іншими людьми казали, що «вмер він», коли бачили, як дух стряс ним, тобто не змогли ще вповні дивитися очима віри, у них перевищували «безумство і повільність серця» (Лк. 24, 25).

У наших громадах і парохіях теж є різні проблеми, на які кожний дивиться зі «своєї вежі», існує духовна неміч, яку необхідно лікувати. Що ми для того робимо? Чи підемо за наукою, що її вказали нам Авраам і Йоан Ліствичник? Ось актуальне питання для нашої призадуми.

Піст є тим часом, коли Христос, заради сильної віри наших прабатьків, вимолює нам в Отця очищення від гріха гордості і зарозумілості, в якому дехто і дотепер перебуває. Ісус, як Спаситель, очищає нас вогнем святих таїнств для нового життя, бо диявол вогнем гріха хоче нас спалити. Господь творить нас своїми іконами, тобто людьми, які у своєму особистому й суспільному житті серед громади шанували б своїх провідників і виявляли їм належний послух. Кожна людина через Нього стає дитиною Бога, Євангелієм, поверненим до віри і до дійсності.

Часто можна бути свідком непослуху у справах віри і справах дисципліни в наших єпархіях і парохіях. Ця хвороба доторкнула насамперед священиків, а далі ченців і мирян. Усі готові навчати своїх пастирів, а ними – єдиними в Церкві – є єпископи. Парохіяни не слухають парохів і бунтуються проти них, оскільки ті не впроваджують запропонованих реформ. Священники не правлять згідно з єдиним способом, яким вони мають це робити, – так, як єпископ на своїм престолі. Різних перенесень священнослужителів не сприймають ні вони самі, ані громади через призму віри і послуху, а з міркувань власних уподобань чи меркантильних цілей. Не варто, мабуть, далі продовжувати

говорити про наболілі питання, які точать наші християнські громади нині, однак вони не є далекі від картини, що її нам показували учні Христові в суперечці про місця праворуч чи ліворуч.

Будьмо свідомими, що Церква – це установа, у якій можна мати своє переконання, але воно зможе набрати права на існування не силою ненависти чи підривної роботи, а силою прийняття і благословення тими, яким був наданий скарб (передання) віри для його інтерпретації серед нашого народу, – тобто єпископами.

Молімося в смиренні, щоб ми могли настільки себе поботорити, щоб, як Авраам, мати досконалий послух Богові, виявляючи його через послух главі нашої Церкви – нашому єпархіяльному єпископові.

Ми зможемо бути носіями життя лише тоді, коли черпатимемо зі Святого Письма і Передання, які вказують нам шлях послуху Ісуса Христа. Тут нема втечі для спасіння праведних, а є лише упокорення для спільної перемоги. Щоб наше життя стало прикладом послуху, зміст цього Євангелія має прийняти й переіменити нас. ✠

МАРІЇ ЄГИПЕТСЬКОЇ

Ап. Євр. 9, 11-14

Христос же, з'явившись як архиєрей майбутніх благ, через більший і досконаліший намет, що зроблений не людською рукою, – тобто не земної будови, – і не з кров'ю козлів та телят, але з власною кров'ю, – увійшов раз назавжди у святиню і знайшов вічне відкуплення.

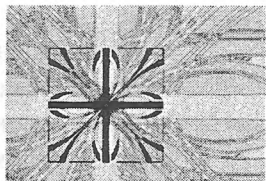
Бо коли кров козлів і биків та попіл з телиці, як покропить нечистих, освячує, даючи їм чистоту тіла, то скільки більше кров Христа, – який Духом вічним приніс себе самому Богові непорочним, – очистить наше сумління від мертвих діл, на служіння Богові живому!

Єв. Мр. 10, 32-45

Вони були в дорозі, простуючи в Єрусалим. Ісус ішов перед ними. І дивувались вони їй, ідучи за ним, страхалися. І взявши знову дванадцятьох, почав їм говорити, що має статися з ним: «Оце йдемо в Єрусалим, і Син Чоловічий буде виданий первосвященникам та книжникам, і засудять його на смерть, і видадуть його поганам; і насміхатимуться з нього, пловатимуть на нього, бичуватимуть його й уб'ють, він же по трьох днях воскресне».

Яків же та Йоан, сини Заведея, підходять до нього та й кажуть йому: «Учителю, хочемо, щоб ти нам зробив те, чого попросим». Він же їм відповів: «Що хочете, щоб я зробив вам?» «Зволь нам, – ті йому кажуть, – щоб ми сиділи: один праворуч, другий ліворуч від тебе у твоїй славі». Ісус же сказав їм: «Не знаєте, чого просите. Чи можете пити чашу, яку я п'ю, і хреститися хрещенням, яким я хрещусь?» Ті йому відповіли: «Можемо». Ісус сказав їм: «Чашу, яку я п'ю, питимете, і хрещенням, яким я хрещуся, хреститиметесь. Сидіти ж праворуч від мене чи ліворуч, – не моя річ вам дати, а кому приготовано».

Почули про те десятеро, тож обурились на Якова та Йоана. Тоді Ісус прикликав їх і сказав їм: «Ви знаєте, що ті, яких вважають князями народів, верховодять ними, а їхні вельможі утискають їх. Не так воно хай буде між вами, але хто з-між вас хоче стати великим, хай буде вам слугою, і хто з-між вас хоче бути першим, хай буде рабом усіх. Бо й Син Чоловічий прийшов не на те, щоб йому служили, лише, щоб служити й віддати своє життя як викуп за багатьох».

З кожним днем ми наближаємося до Великодня, і заклики до навернення нашого життя стають усе виразніші, бо стосуються до віруючих, до нас, які начебто вже є християнами й теоретично мали б знати дорогу до спасіння і вічного життя.

Апостол Павло дає нам дуже сильний струс, коли каже, що все ж є різниця між кров'ю, пролитою Ісусом Христом, і кров'ю різних звірів, принесених у жертву за якусь мету. Це для нас є важливим нагадуванням для того, щоб, переосмислюючи щоденні наші дії, побачити, чи справді ми більше уповаємо на Божу силу чи на людську у вирішенні буденних справ. Чи молитва від того терпить і стає для нас тягарем чи, натомість, вона є мотором наших зусиль для покращення нашого стану, стану наших близьких і цілого людства?

Для того щоб увійти в цей радикалізм, у вибір між смертю і життям, що його нам приносить розп'ятий Ісус, євангелист Марко, як приклад, подає самого Христа, щоб ми, наслідуючи Його, ставали справжньою живою іконою. Для того нам показано апостолів, які не завжди є ідеальними: сваряться за власні інтереси, які ставлять вище від громадських і церковних, і лише згодом дозрівають у вірі, ідуть у світ проповідувати Євангеліє, витримують нелюдські знущання і майже всі гинуть як мученики Христа ради. Також Церква нам показує Марію Єгипетську – як досконалий образ співачки з Олександрії, грішниця, яка навернулася до Господа і задля Нього з любов'ю переносила сорокалітнє покайне життя в пустелі.

Апостоли і Марія Єгипетська мають для нас послужити живими іконами Ісуса Христа, які, змінивши своє життя, зрозуміли Його і прирівнялися до Його ідеалу. Щоб уподібнитися до Нього, вони проходять через розп'яття і воскресіння, через відкуплення і причастя.

Щоб ми зрозуміли цю складну істину, Господь говорить нам про чашу. Чашу його крові, чашу наших гріхів, чашу спасіння, чашу, наповнену Святим Духом. Бо й справді Ісус, як досконала ікона Отця, має випити чашу наших гріхів, чашу гіркоти. Він має зазнати смерті для воскресіння людей. Випивши й обмивши цю чашу, Він наповнює її Святим Духом, який є нашою надією і силою для вічного життя в Бозі. Усе це відбувається на Голготі, на хресті.

Христос вмирає на хресті, і ми є учасниками хреста. Оскільки чаша наповнена Духом, то ми в таїнственный спосіб прилучаємося до неї на Божественній Літургії під час Євхаристії, стаючи причасниками Тіла і Крові, тобто живого Бога.

Ісус вчить нас про це через терпеливе повчання, що його Він дає посвареним апостолам на тлі прохання Якова та Йоана, синів Заведея, які хотіли мати привілейовані місця в його земнім царстві. Наша чаша – наслідувати Христа у його відданості Отцеві для добра цілої людської спільноти. Людина може жити щасливо й розквітати душевно, тільки віддавши пріоритет своєму ближньому в молитві і на ділі. Це є нашою чашею. Це є нашою кров'ю. Це є хрещення, якого від нас вимагає Ісус. Він вимагає це від тих, які належать до числа Його учнів. Хрещення в Ісусі – це участь у його терпіннях та смерті, що також передбачає воскресіння і наповнення Святим Духом та його благодотворною енергією в день П'ятдесятниці

Єдиний спосіб, щоб людині і спільноті стати на шлях, вказаний Господом, – це наслідувати самого Господа Бога. Ісус представляє нам правдиву ікону Отця. Так, як Він зумів поставити особу Отця в центрі свого життя і щоб Отець міг вповні діяти через Нього, так само й нам треба вміти умалитися, щоб могли сказати: не задля моїх заслуг, але Христа ради живу, працюю і сподіваюся. А щоб до того дійти, треба хотіти пити чашу і хреститися. Якщо ми захочемо бути добрими і справді співчувати й допомагати іншим людям, Христос у цьому нам обов'язково допоможе. Тоді ми зможемо бути благословенням для інших людей.

Якщо будемо покутувати за наші гріхи й робити діла милосердя для ближнього, як вчив нас Господь, тоді будемо і виявляти віру в Бога Отця. Якщо будемо молитися і приходити до церкви, щоб брати участь у Божественній Літургії, тоді будемо учнями, яких Ісус збирає на Тайну вечерю, щоб дати їм своє Тіло і свою Кров. Якщо будемо робити все, що Він нам заповідав, будемо певні, що йдемо дорогою життя. ✠

ВХІД ГОСПОДНІЙ У ЄРУСАЛИМ

Ап. Флп. 4, 4-9

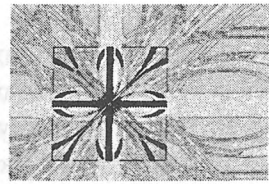
Радуйтеся завжди у Господі; знову кажу: Радуйтеся! Хай ваша доброзичливість буде всім людям відома. Господь близько! Ні про що не журіться, але в усьому проявляйте Богові ваші прохання молитвою і благанням з подякою. І мир Божий, що вищий від усякого уявлення, берегтиме серця й думки ваші у Христі Ісусі.

Наостанку, брати, усе, що лиш правдиве, що чесне, що справедливе, що чисте, що любве, що шанобливе, коли якась чеснота чи щобудь похвальне, – про те думайте! Чого ви навчилися, що прийняли, що почули та бачили в мені – те чиніте, і Бог миру буде з вами.

Єв. Йо. 12, 1-18

Шість день перед Пасхою прибув Ісус у Витанію, де перебував Лазар, якого воскресив був з мертвих. Там, отже, справили йому вечерю, і Марта прислужувала; а й Лазар був серед тих, які разом з ним посідали до столу. Марія ж узяла літру мира з щирого нарду, вельми дорогого, помазала ноги Ісуса й обтерла їх волоссям своїм; і наповнився дім пахощами мира. Каже тоді один з його учнів; Юда Іскаріотський, що мав його зрадити: «Чому не продано це миро за триста динаріїв і не роздано бідним?» Сказав же так не тому, що піклувався про бідних, але тому, що був злодій: із скарбнички, яку тримав при собі, крав те, що туди вкидувано. Тож Ісус промовив: «Лиши її. На день мого похорону зберегла вона те миро. Бідних матимете з собою повсякчас, мене ж матимете не завжди». Тим часом дізналася сила народу, що він там, то й походились – не тільки Ісуса ради, а й щоб побачити Лазаря, якого він з мертвих воскресив. Тоді первосвященники ухвалили і Лазаря вбити, численні бо юдеї залишили їх із-за нього й увірували в Ісуса.

Наступного дня сила людей, що прийшли на свято, зачувши, що Ісус іде в Єрусалим, узяли пальмове гілля й вийшли йому назустріч з окликами: «Осанна! Благословен той, хто йде в ім'я Господнє, ізраїльський цар!» І знайшовши осля, Ісус сів на нього, – як ото написано: Не страхайся, дочко Сіону, ось іде твій цар верхи на жереб'яті ослициному. Не збагнули того спершу його учні, але коли Ісус прославився, згадали вони, що то було написано про нього й що то з ним таке вчинено. Але й народ, що був при ньому, коли то він був викликав Лазаря з гробу та його з мертвих воскресив, – про те свідчив. Тим то, власне, народ і вийшов йому назустріч: довідався бо, що він учинив те чудо.

Ісус в Апостолі каже словами св. Павла: «Радуйтеся, завжди радуйтеся». У нашому світі ми чуємо багато розмов, люди говорять про різні речі – і ми трохи стали перебірливі щодо слів, які здебільша нам нічого не кажуть, слова стають марними, втрачають свій сенс і не мають належного значення. У нас виробилася надмірна відпірність до слів. Якщо, натомість, уявимо собі, що ми малі діти, то можемо уявити, як дитина сприймає промовлені до неї слова. Дитина прямо й безпосередньо вірить у все, що їй сказано, вона не має тієї відпірності до слів. І так само ми на Службі Божій маємо бути тими дітьми, які сприймають Слово Боже – прямо, так, як воно нам дане.

То ж прислухаймося до слів: «Радуйтеся завжди». Це по-важне запрошення для нас з вами. Ми ж із цього починаємо Божественну Літургію: коли чуємо слова «В мирі Господеві помолімося», ми запрошуємо всіх у мирі молитися. І до цієї радості ми постійно запрошені як християни.

Другим, так би мовити, магічним словом, що його проголошує апостол Павло, є «доброзичливість»: «доброзичливість ваша буде всім відома». Можливо, нам важко повірити, що ми через доброзичливість, через мир і любов до кожного, хто біля нас, дійдемо до істини. Зрозуміло, що це важко нам збагнути, бо бачимо в нашому суспільстві супроти себе агресивних людей, які свою правоту доводять різними способами. А тут Павло нам говорить про доброзичливість. Зрештою, не лише про це чуємо, бо цього тижня буде Христос розп'ятий на хресті, як невинне ягня. Ця жертва буде принесена за кожного, і цю жертву ми згадуємо нині, як на цьому престолі, так і кожної Служби Божої. Пам'ять цієї жертви в особливий спосіб переживаємо у Велику п'ятницю – в кожній нашій родині, в кожному нашому серці.

Якщо радість і доброзичливість будуть закорінені в нас, особливо тоді, коли ми перебуваємо в труднощах, тоді не журімся, а в усьому несемо прохання Господеві. Такою має бути наша поведінка, яка впливає з науки апостола Павла.

Євангеліє також говорить нам про дві речі. Перше – оповідь про миро, яким благочестива жінка помазувала ноги Ісуса Христа. Чому ж нам у Квітну неділю говориться про миро? Відповідь можна знайти в тім, що миро – це чиста олія, яка складається з найгарніших компонентів природи, що надають їй пахучості і тої непідкупності. Миро в наших очах – це щось непідробне, щось важливе, яке втілює повноту. Ми не можемо собі уявити, образно кажучи, що в мирі є крапля дьогтю, домішка зла.

Такі непідкупність і повнота переповнюють наші душі, коли ми приступаємо до святої сповіді і готуємося до Великодніх свят – у цьому значення мира: Божа ласка, сприйнята в мудрості. Що це значить? Насамперед те, що в Церкві ми є спільнотою, у Церкві ми є родиною. А спільнота й родина – це не просто збір людей, а причастя людей, послух і любов. І в такому значенні в Католицькій Церкві першим перебуває Папа Римський, далі Блаженніший Патріярх, тоді єпископи, пресвітери, ченці і вірні. І «Божа ласка в мудрості» означає ту повноту, коли всі ми – ченці, священники й вірні – слухаємо своїх настоятелів, зокрема місцевого єпископа. Без такого послуху не може бути мудрости, ми не можемо користати з повноти благодаті, не можемо перебувати в мирі. І це для нас є наукою, щоб ми могли правильно ставити наголоси, щоб ми були в повноті учасниками Божої благодаті.

Тому ми, розуміючи повноту Божої ласки, маючи розуміння Церкви, можемо підносити наші галузки й вітати Ісуса: «Благословен, хто йде в ім'я Господнє», про що йдеться в другій частині нинішнього Євангелія. Якщо в когось із нас, що, безумовно, трапляється, немає тієї повноти, немає Божої благодаті, то не біймося – є час повернутися, є час покаятися і приступити до сповіді, є час вшанувати повноту своєї Церкви. І для того при-

йшов Господь, щоб кожен із нас – через ущемлення свого розуму, коли не хочемо нікого слухати у своїм переконанні, через переосмислення, що, можливо, опонент має рацію і крихітку правди, – навернувся до істини. Подібне стосується й до ущемлення нашого тіла – ми більше постимо, молимося, робимо добрі справи тощо. І це робимо для того, щоб допомогти нашому тілу відкритися до Божих істин.

Саме ущемлення розуму й тіла здійснюватимуть цього тижня всі вірні нашої Церкви. Тому щиро молимося згідно з Євангелієм – у мирі, в радості, у повноті – для того щоб не стільки своїми силами і стараннями, своїм розумом, скільки з Божою допомогою дійти до істини, до пошани, до спільної молитви всіх учнів Христа на землі. ✎

Єв. Мт. 24, 3-35

І коли він сів на горі Оливній, його учні приступили до нього насамоті й запитували: «Скажи нам, коли це буде і який буде знак твого приходу й кінця світу?»

Ісус у відповідь мовив їм: «Глядіть, щоб ніхто не звів вас. Багато бо прийде в моє ім'я, що будуть казати: Я – Христос, – і зведуть багатьох. Народ бо на народ повстане й царство на царство. Голод, чума та землетруси будуть по різних місцях, та все це – початок страждання.

Тоді видадуть вас на муки й уб'ють вас; вас будуть ненавидіти всі народи імени моего ради. Багато тоді спокусяться і видаватимуть один одного і будуть ненавидіти один одного. Чимало лжепророків устане і зведуть багато людей. Через те, що розбуяє беззаконня, любов багатьох охолоне. Але хто витримає до останку, той спасеться...

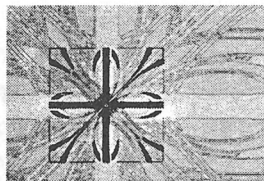
Отож, коли побачите «мерзоту запустіння», провіщену пророком Даниїлом, поставлену на святій місці – хто читає, нехай розуміє! – тоді ті, що в Юдеї, нехай втікають у гори; а хто на покрівлі, хай не сходить узяти речі з своєї хати, і хто в полі, хай не повертається назад узяти свою одіж! Горє вагітним і годуючим за тих днів! Моліться, щоб ваша втеча не сталася зимою, ані в суботу. І коли б ті дні не були вкорочені, ніхто б не врятувався; але заради вибраних будуть вкорочені дні тії.

І коли хто скаже тоді вам: Глянь, ось Христос, чи онде, – не вірте, бо встануть лжехристи та ложні пророки, які чинитимуть великі знаки й чуда, щоб коли можна, звести навіть і вибраних. Ось я попередив вас. Коли вам, отже, скажуть: Ось він у пустині, – не виходьте; ось він у кривках, – не вірте! Як блискавка, що на сході блисне й вміє аж на самім заході сяє, так буде й прихід Чоловічого Сина. Де бо є мрець, там і орли зберуться.

Негайно по тих днях скорботних сонце затьмиться, місяць не дасть більше свого відблиску, зорі падатимуть з неба і захитаються небесні сили. Тоді на небі з'явиться знак Сина Чоловічого, і тоді заридують усі племена землі й побачать Чоловічого Сина, що надходитиме на небесних хмарах з потугою та славою великою. Він пошле своїх ангелів із сурмою вельми голосною, і ті зберуть вибраних його з чотирьох вітрів, від одного аж до другого кінця неба.

Від смоковниці навчяться притчі. Коли віття її стає м'яке й вона листя виганяє, ви знаєте, що близько літо. Отак і ви: коли це все побачите, знайте, що він уже близько під дверима. Істинно кажу вам: «Цей рід не проміне, поки не збудеться все це. Небо й земля перейдуть, але слова мої не перейдуть».

ХТО ВИТРИМАЄ ДО ОСТАНКУ?

Сам Ісус Христос сповістив своє майбутнє терпіння. Великдень починається від того, як написано в Євангелії від Марка: «Син Чоловічий буде виданий у руки людям, і вб'ють його, і по трьох днях, воскресне». Безперечно, усі ці події пов'язані з терпіннями Ісуса Христа. Вони є складовою частиною свята Воскресіння. Щоб зрозуміти це, треба намагатися увійти в містерію смерті Христа.

Ісус, який народився у вифлеємській яскині, тепер був розп'ятий, мов злочинець, на хресті. Він зійшов до аду, щоб визволити душі праведників. Це мало статися ціною власного умалення. Людська спільнота так побудована, що гріх Адама в минулому Завіті паралізував прагнення праведників зустрітися зі своїм Богом.

Одна із найбільших таємниць християнської віри – це питання: чому Син Божий вибрав саме такий шлях для поборення гріха? Він понизив Себе, перейшовши через смерть. Він плакав в Оливному городі. Він молився до свого Отця, дуже палко просячи Його віддалити від Нього чашу. Він цілковито погодився з волею Отця.

Усе, що найгірше може трапитися в житті кожної людини, сталося і з Христом, коли Він став людиною. Ісус зазнав всякого приниження, розчарування, зради, обману, обмови, самотності, бідності, спраги, голоду й переслідування. Він свідомо віддав себе випробуванню. Він це зробив задля любови до нас. Він став нашим братом.

Ми також самі себе вплутуємо в різну біду, однак не з любови до ближнього, а через те, що маємо свої «інтереси». Через ненависть і заздрість ми терпимо.

Натомість терпіння треба вибирати й переносити свідомо, щоб воно перетворилося на найбільшу любов, якою людина може обдарувати інших.

І в цьому полягає християнське розуміння воскресіння, що неминуче переходить через терпіння, символом якого є розп'яття на горі Голготі. Саме терпіння потрібне, бо лише воно є передумовою любови. Бо тут не тільки йде мова про відмивання гріха Адама, про віднайдення справедливості перед Богом. Тут йдеться про новий союз людини з Богом, про Любов. Таким чином стає зрозуміло, чому Ісус сповнює волю Отця.

Тільки смерть на хресті могла принести світло. Це світло воскресіння. Терпіння, що їх приносить хрест, якщо пережиті в любові, перемінюються на світло і радість. Справді, любов вища від справедливості.

Адам втратив Божу подобу. І тепер Бог Отець хотів повернути людині свою подобу. Гріх і смерть відтягають людину від покликання наслідувати самого Бога. Бо кожен з нас створений на Божий образ і подобу, щоб брати участь у Божому житті. Для цього Він пішов на зустріч із гріхом і смертю, щоб в кожного з нас вселити надію і впевненість. Вистачить і нам прагнути поборова всіяке зло, що в житті є перепоною до щастя. Ісус допоможе нам йти тим шляхом, який для нас, безсумнівно, прокладений провидінням. Достатньо лише довірити Йому своє життя.

Усі ми терпимо наслідки Адамового гріха. Усі ми відчуваємо благородну печать Христової жертви на хресті. Це дає нам доказ того, що будь-яка наша дія має безпосередній вплив і наслідки на весь людський рід. Тим більше на власну родину й суспільство. Якщо наше серце добре, то всі наші, навіть невдалі, дії будуть благословенням для їх адресатів. Якщо наші думки лихі, то назовні благородні дії вносять розбрат серед людей. Тому хрест і воскресіння – це суспільні святині, які або підносять нас для себе і ближніх, або глибше ізолюють нас у шкаралу пі своєї безперспективності та егоїзму.

Смерть і воскресіння Христа – це стрижневі істини історії, які вимагають відповідних відважних рішень кожного християнина. Якщо таких не буде, то марною буде наша праця, а свідчення – непереконаливим, бо ж не можна передати іншим те, чого в тобі немає, – сили Божої благодаті, яка єдина засвідчує перед людьми містерію смерти Божого Сина. ❧

Єв. Мт. 24, 36-26, 2

«А про той день і годину ніхто не знає, ані ангели небесні, – лише один Отець. Як було за днів Ноя, так буде й за днів Сина Чоловічого. Бо як за днів перед потопом, їли й пили, женилися та віддавалися аж до дня, коли Ной увійшов у ковчег, і ніхто не знав нічого, аж поки не прийшов потоп і забрав усіх, – так буде й прихід Сина Чоловічого. Тоді з двох, що будуть у полі, одного візьмуть, другий залишиться. Дві молотимуть на жорнах: одну візьмуть, друга залишиться. Чувайте отже, бо не знаєте, якого дня Господь ваш прийде. Знайте те, що коли б господар відав, у яку сторожу прийде злодій, пильнував би він і не дав би підкопати свого дому...

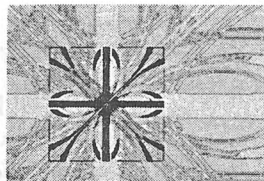
«Тоді Небесне Царство буде подібне до десятиох дів, що взяли свої лямпи й вийшли назустріч молодому. П'ять з них були нерозумні, а п'ять – мудрі... Чувайте, отже, не знаєте бо ні дня, ні години.

І немов той чоловік, що, пускаючись у дорогу, прикликав своїх слуг і передав їм своє майно. Одному він дав п'ять талантів, другому – два, а третьому один, кожному за його здібністю, і від'їхав. Той, що взяв п'ять талантів, негайно пішов і орудував ними, і придбав других п'ять талантів. Так само і той, що взяв два, також придбав два других. А той, що взяв лише один, пішов, викопав у землі яму та й сховав гроші пана свого...

Якже прийде Син Чоловічий у своїй славі, й ангели всі з ним, тоді він сяде на престолі своєї слави. І зберуться перед ним усі народи, і він відлучить їх одних від одних, як пастух відлучує овець від козлів; і поставить овець праворуч себе, а козлів ліворуч. Тоді цар скаже тим, що праворуч нього: Прийдіть, благословенні Отця мого, візьміть у спадщину Царство, що було приготоване вам від творення світу. Бо я голодував, і ви дали мені їсти; мав спрагу, і ви мене напоїли; чужинцем був, і ви мене прийняли; нагий, і ви мене одягли; хворий, і ви навідалися до мене; у тюрмі був, і ви прийшли до мене. Тоді озвуться праведні до нього: Господи, коли ми бачили тебе голодним і нагодували, спрагненим і напоїли? Коли ми бачили тебе чужинцем і прийняли, або нагим і одягнули? Коли ми бачили тебе недужим чи в тюрмі й прийшли до тебе? А цар, відповідаючи їм, скаже: Істинно кажу вам: усе, що ви зробили одному з моїх братів найменших – ви мені зробили. Тоді скаже й тим, що ліворуч: Ідіть від мене геть, прокляті, в вогонь вічний, приготований дияволові й ангелам його; бо голодував я, і ви не дали мені їсти; мав спрагу, і ви мене не напоїли; був чужинцем, і ви мене не прийняли; нагим, і ви мене не одягнули; недужим і в тюрмі, і не навідалися до мене...»

Якже Ісус скінчив усі ці слова, сказав до своїх учнів: «Ви знаєте, що через два дні буде Пасха й Син Чоловічий буде виданий на розп'яття».

ЯКЕ ЗНАЧЕННЯ СМЕРТИ ІСУСА ХРИСТА?

Досить часто можна почути запитання: як можна розуміти смерть Ісуса Христа? Чим є, властиво, смерть у розумінні Божого Закону, який нам подають Старий і Новий Завіти?

У Святому Письмі знаходимо два різні образи смерти.

Про перший образ у Книзі Царів читаємо, що смерть – це дорога, «призначена для всіх на світі» (1 Цар. 2, 2), коли приходить у старості життя, вона є *«спочинком із нашими батьками»* (пор.: 1 Цар. 2, 10). Господь попереджає Адама, що він *«вернеться в землю, що з неї його взято; бо він є порох і вернеться в порох»* (пор. Бут. 3, 19).

У другому образі смерть уже не є нормальним закінченням людського життя на землі, а несправедливим фіналом ще незавершеного життя. Так ми бачимо, як хлоп'я шунамійки, у якого боліла голова, *«сиділо аж до полудня на колінах у неї, і вмерло»* (2 Цар. 4, 20). Це образ смерти через терпіння, хворобу. Насильницький вид смерти відомий нам із того місця, коли *«Каїн напав на Авеля, свого брата, й убив його»* (Бут. 4, 8).

Старий Завіт навіює нам ідею, що несправедлива смерть приходить як наслідок, як кара за беззаконня. Принцип, що Бог за добро нагороджує, а за зло карає тут набирає практичного забарвлення: ніби Бог ревнивий і за провину батьків карає дітей до четвертого покоління. Це явно несправедлива логіка, яку заперечує Єзекиїл, коли пише: *«Син за провину батькову не буде відповідати»* (Єз. 18, 20). Він, однак, передбачає смерть грішника як справедливу. А щодо смерти праведника, то вона теж існує, як про це сказано в книзі Йова, де читаємо: *«Усе одно безвинного й грішника він губить»* (Іов. 9, 22).

Книга Мудрости всі ці гіпотези перекреслює тим, що каже: *«Бог не створив смерть, ані не радіє з погибелі живучих»* (Муд. 1, 13).

Але чому ж тоді існує смерть?

Лише через багато років люди зрозуміли, що смерть є наслідком людського гріха. У книзі Мудрости написано, що «Бог же створив безсмертною людину і вчинив її за образом власної природи. А через заздрість диявола смерть увійшла у світ, скуштують її ті, що йому належать» (Муд. 2, 23-24). На противагу до гріха, благородні зусилля є носіями життя: «постійна справедливість до життя прямує» (Прип. 11, 19). А праведників Господь рятує від смерти, «оживляє з-поміж тих, що сходять в яму» (Пс. 30, 4).

Перемога Бога над смертю святкується через терпіння, смерть і воскресіння Господа нашого Ісуса Христа. Його любов звільняє Його від причетности до смерти; згадаймо, як пророк Ісаїя подає нам картину невинного слуги, «який виправдає багатьох» (Іс. 53, 11).

Ісус Христос є цим слугою, який несправедливо терпить від людей і дарує своє невинне життя, щоб інші спаслися. Це відкриває можливість кожному з нас, живучих на землі, знову підноситися до Божої гідности, перевершуючи смерть. Пригадаймо собі, як переконливо апостол Павло показує римлянам, що смерть разом з Ісусом Христом стає перемогою над гріхом.

Христове ж Воскресіння, до якого ми готуємося, є запорукою воскресіння кожного з нас: «Але ж Христос таки справді воскрес із мертвих, первісток померлих. Бо тому, що через чоловіка смерть, через чоловіка й воскресіння мертвих. Як бо в Адамі всі вмирають, так у Христі й оживуть усі» (1 Кор. 15, 20-22).

У тій надії ми живемо й тому в неділю співатимемо: «Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя дарував»!

Молитовна підготовка до Воскресіння, до визволення з Аду тих, які цього надіялися, є для нас заохотою до внутрішньої готовности самим “смертю смерть долати”. Ми ж щойно читали, що в час, коли небо й земля знову стануть одним, й тоді з двох,

що будуть у полі, одного візьмуть, другий залишиться. Це значить, що все залежить від нашого внутрішнього переконання і чистоти серця.

Мудрі діви – це образ тих, що постійно поповнюють свою скарбницю оливою життя, яке таким чином не може бути подолане смертю. Так само у притчі про таланти ті, що черпали свою силу від тих законів, які Бог влив в їхню душу, не змогли залишитися пасивними перед труднощами, і не заховали, а помножили отримане добро! Лише ті, в кого око чисте, зможуть побачити життя в кожній людині, яку зустрічатимуть на наших земних дорогах, і не розчаровуватимуться в них.

Мудрі люди, як мудрі діви, вже переживатимуть Воскресіння, допомагаючи Христові, що мешкає в кожній людині.

Ось рецепти, як людині поборювати смерть.

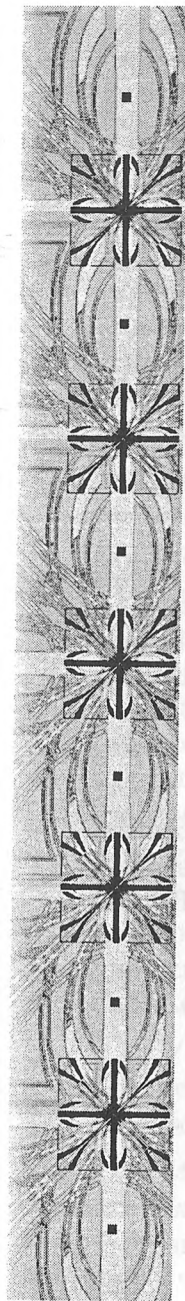
Смерть і воскресіння Христові, до яких ми наближаємося, показують нам як людську неміч, так і велич. Кожний із нас перейде через смерть; для одних це буде загибель, для інших – воскресіння. Як це все відбудеться, залежить від нашого внутрішнього світогляду, від того, скільки правдивого життя є вже тепер в нашому серці, скільки в ньому Божої сили.

Просімо Бога Життєдавця, щоб ми могли завжди переживати його благодать і тим самим перетворювати людську несправедливість у любов, а свою смерть – у зустріч із живим Богом для вічного життя у Царстві небеснім. ✎

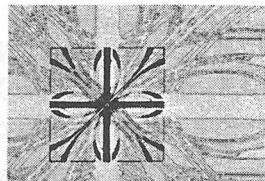
Єв. Мт. 26, 6-16

І от коли Ісус був у Витанії в домі Симона прокаженого, підійшла до нього одна жінка з алябастровою плящиною, повною вельми дорогого мира, і вилляла його йому на голову, як він сидів при столі. Побачивши це учні, нарікали її казали: «Навіщо таке марнотратство? Це можна б було дорого продати й – дати бідним!» Ісус зауважив це й сказав їм: «Чому ви докудаєте цій жінці? Вона зробила добре діло для мене. Завжди бо бідних маєте з собою; мене ж не завжди маєте. Виливши це миро на моє тіло, вона вчинила те на похорон мій. Істинно кажу вам: Де тільки буде проповідуватись ця Євангелія по всьому світі, оповідатиметься і про те, що вона зробила, їй на спомин».

Тоді один із дванадцятьох, що звався Юда Іскаріотський, подався до первосвящеників і каже: «Що хочете мені дати, і я вам його видам?». Ті відважили йому тридцять срібняків. І з того часу він шукав доброї нагоди, щоб його видати.

АЛЕБАСТРОВА ЖЕРТВА Є ПРОЩЕННЯМ І ТРАПЕЗОЮ

Миро і сидіння Христа при столі, з одного боку, і згадка про похорон і тридцять Юдиних срібняків, з іншого, приводять нас до таких понять, як зрада та розп'яття, терпіння і смерть. Як їх зрозуміти? Назагал їх можна звести до одного – жертва.

Старий Завіт, як закон для більшості віруючих того часу, уважав жертву насамперед священною трапезою. Через обряд трапези людина входила в контакт із Господом – вона запрошувала Бога до свого столу. Це був обмін духовними й тілесними дарами між людьми і Богом.

У той час приносили кровні жертви. І кров, як носій життя в тілі, робить жертву знаком договору між Богом і своїм народом. Найяскравішим прикладом того є помазані кров'ю двері, що зберігало євреїв від пошести, призначеної для єгиптян. Мойсей окропив народ кров'ю жертвовного ягняти, що означало єдинокровність усіх – прилучення до однієї родини.

Книга Левіта описує різні типи пожертв. «Телятко на жертву за гріх і барана на всепалення» (9, 2). Також могла бути «мирна жертва» (3, 9) і «безкровна офіра» (2, 1). Однак найголовніше – це зробити «примирення за себе і за людей» (9, 7) і принести подяку Богові. Усе зводиться завжди до внутрішнього ставлення пошани людини до свого Господа.

Поступово кровні жертви тварин відступають перед самопожертвою. Взагалі споживання тіла і крові є досить небувала форма спілкування. Але Христос вибрав саме трапезу, щоб ми зрозуміли його самопожертву Отцеві.

Трапеза в житті Христа мала дуже велике значення. Він часто трапезував з грішниками, що дуже вражало фарисеїв; пригадаймо Його прихід на обід до митаря Закхея. Якраз під час трапези відбувалося навернення Марії Магдалини, а чуда в Кані

Галилейській – під час весільного застілля. Навіть після свого воскресіння Христос об'являється двом учням під час ламання хліба в Емаусі.

Ісус, встановлюючи таїнство Євхаристії, повторює два основні компоненти трапези: ламання хліба і споживання чаші. Благословення хліба тут стає спомином про Його тіло, віддане смерті, а чаша символізує Новий Завіт, запечатаний Його кров'ю. Ісус робить зі своєї смерті жертву і встановлює як спомин євхаристійну трапезу. Чуємо: «Беріть, їжте» (Мт. 26, 26) – що може означати: «так само, як ви їсте хліб, – настільки реально стаєте співучасниками Божого Царства». Даючи хліб – Ісус дарує себе. Чаша – це необхідність зобов'язання. Христос запитує братів Заведеевих: чи можете пити чашу, яку я п'ю? А також молиться: «віддали від мене цю чашу» (Мр. 14, 36). Подавання чаші з Божої руки – це дуже символічний образ; це шлях до Небесного Царства, який просякнутий потом і кров'ю.

Розп'яття Ісуса вбирає в себе і перевищує всі жервоприношення Старого Завіту. Христос, проливаючи свою кров, дає свідчення любові, яка провадить до смерті.

Кров Христа – це кров Богочоловіка. Отже, це найдосконаліша жертва. Досконала жертва є прощенням: «Я ж – добрий пастир і знаю своїх» (Йо. 10, 14), «і життя своє кладу за моїх овець» (Йо. 10, 15). «Ніхто його мені не забирає, бо я сам кладу його від себе» (Йо. 10, 18).

Ісус добровільно терпить ненависть людей і дарує своє невинне життя «на викуп за багатьох» (Мт. 20, 28), «на відпущення гріхів» (Мт. 26, 28). Відтоді люди можуть свою смерть пережити разом зі смертю Ісуса Христа і разом з Ним бути вищеними. Апостол Павло пише про це до римлян: «коли Дух того, хто воскресив Ісуса з мертвих, мешкає у вас, то той, хто воскресив Христа з мертвих, оживить і ваші смертні тіла Духом своїм, що живе у вас» (8, 11). Христове ж воскресіння є перемогою над гріхом і смертю та запорукою воскресіння віруючих.

Засуд і розп'яття Ісуса Христа є законними діями у взаємовідносинах між Богом і людьми, в основі яких лежать Старий і Новий Завіти. А цей закон, крім справедливості, передбачає любов. Для цього ці події споминаємо і знову переживаємо в сьогоднішніх днях у християнській Літургії. У тому значенні підготуватися до Воскресіння Христового – це зміцнити своє покликання до життя, яке перевищує смерть, це підписати нову угоду безсмертності з нашим Сотворителем. ✠

СТРАСТІ. СПОМИН ТАЙНОЇ ВЕЧЕРІ

Єв. Мт. 26, 1-20

Якже Ісус скінчив усі ці слова, сказав до своїх учнів: «Ви знаєте, що через два дні буде Пасха й Син Чоловічий буде виданий на розп'яття». Тоді зібралися первосвященники і старші народу в палаці первосвященника, що звався Каяфа, і радились, як би то підступом схопити Ісуса й убити. Тільки казали: «Не в свято, щоб не було в народі заколоту».

І от коли Ісус був у Витанії в домі Симона прокаженого, підійшла до нього одна жінка з алябастровою плящиною, повною вельми дорогого мира, і вилила його йому на голову, як він сидів при столі. Побачивши це учні, нарікали й казали: «Навіщо таке марнотратство? Це можна б було дорого продати й – дати бідним!» Ісус зауважив це й сказав їм: «Чому ви докупаете цій жінці? Вона зробила добре діло для мене. Завжди бо бідних маєте з собою; мене ж не завжди маєте. Виливши це миро на моє тіло, вона вчинила те на похорон мій. Істинно кажу вам: Де тільки буде проповідуватись ця Євангелія по всьому світі, оповідатиметься і про те, що вона зробила, їй на спомин».

Тоді один із дванадцятьох, що звався Юда Іскаріотський, подався до первосвященників і каже: «Що хочете мені дати, і я вам його видам?». Ті відважили йому тридцять срібняків. І з того часу він шукав доброї нагоди, щоб його видати.

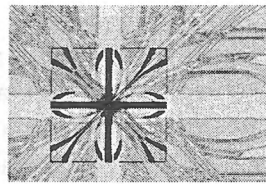
Першого дня Опрісноків приступили учні до Ісуса й питають: «Де хочеш, щоб ми приготували тобі їсти Пасху?». Він відповів їм: «Ідїть до такого ось одного в місто й скажіть йому: Учитель каже: Час мій близько, тож у тебе споряджу Пасху з учнями моїми». Учні зробили так, як їм звелів Ісус, і приготували Пасху.

Коли ж настав вечір, сів він до столу з дванадцятьма учнями, Йо. 13, 3-17; Мт. 26, 21-39; Лк. 22, 43-45; Мт. 26, 40-27,2

Ап. 1 Кор. 11, 23-32

Я бо, що прийняв від Господа, те й передав вам: Господь Ісус тієї ночі, якої був виданий, узяв хліб і, віддавши подяку, розламав і сказав: «Це моє тіло, воно за вас дається. Це робіть на мій спомин». Так само й чашу по вечері, кажучи: «Ця чаша – Новий Завіт у моїй крові. Робіть це кожний раз, коли будете пити, на мій спомин». Бо кожного разу, як їсте хліб цей і п'єте цю чашу, звіщаєте смерть Господню, аж доки він не прийде. Тому хто буде їсти хліб або пити чашу Господню недостойно, буде винний за тіло і кров Господню.

Хай, отже, кожний випробує себе самого і тоді їсть цей хліб і п'є цю чашу. Бо той, хто їсть і п'є, не розрізняючи Господнього тіла, суд собі їсть і п'є. Ось чому у вас багато недужих та хворих, а чимало й умирають. Якби ми самі себе осуджували, то нас би не судили. Коли ж Господь нас судить, він нас тим поправляє, щоб не були ми засуджені зо світом.

Нинішній день окремішний у нашій Церкві, бо несе в собі пам'ять про встановлення таїнства Євхаристії і таїнства Священства. Упродовж століть Церква і християни виробили розуміння, що Великий четвер – це свого роду пам'ять історії спасіння, яка готує до Голготи: смерті і воскресіння. Христос прийняв чашу Євхаристії від Отця і передав апостолам, Він прийняв чашу смерті і воскресіння від Отця і передав Церкві. А Церква покликана в особі апостолів і помазаних мирян до священства, щоб скарби, отримані від Отця, приймати для освячення і благословення того ж Отця. Освячення і благословення – це благодарення і прослава.

Такого значення ми надаємо словам, де Павло пише: «що прийняв від Господа, те й передав вам». А далі йдуть слова освячення: «віддавши подяку». Ми кожночасно отримуємо від Отця через історію «алебастрове миро» і «30 срібняків», отримуємо скарби.

У нинішніх синхронних читаннях Євангелія ми бачимо, як усе це пов'язане із Євхаристією. Усі цінності, призначені для нас, можна вжити на смерть чи воскресіння, на егоїзм чи альтруїзм. Щоб ми ламали хліб і споживали чашу Господню на благословення, сам Ісус Христос показує, що нам треба мити ноги іншим, точно знати і практично діяти, щоб не бути більшими від інших. Щоб ми мали «частку» в Бозі, Той, що вийшов від Бога і до Нього вертається, нам служить. Нам треба вміти це повторювати не тільки для користи інших, а й приймати для себе. Приймати служіння Господнє для нашої користи. Його благословення, Його умалення, Його святі таїнства, Його благодать! Якщо Господь Бог зможе нам служити і наше серце до того буде відкрите, то й ми зможемо служити ближньому!

Слова «віддавши подяку» євангелисти ще пояснюють так, що ми є нічим, коли не зуміємо приймати скарби, не роблячи

гучних заяв про нашу вірність Богові, Церкві, ідеалам. Матей змальовує картину, де Євхаристію роздано на розчарування і «зневірення» в Ісуса Христа, на «розбіг овець стада», а згодом на «випередження» Ісусом Христом тих розсіяних вірних. Лише в «скорботі» і «тузі», але в «молитві» ми отримаємо сильну підмогу «ангела з неба» від Отця. А це нам дозволить, як і Христові в Оливному городі, крикнути: «Отче мій, коли ця чаша не може минути, щоб я її не пив, хай буде Твоя воля!»

Нам, людям, нам, християнам, – як це й було для самих апостолів, – нам важливо ці очевидні Божі закони достосувати до свого реального життя. Так, як і вони, ми не чуємо, ми спимо в найвідповідальніші моменти життя.

Будьмо свідомі своєї немочі. Будьмо готові до Божої допомоги. Неможливо інакше жити Євхаристією, бо ж вона для нас – це «побачити Сина Чоловічого, який сидить праворуч Всемогутнього», як це нині говорить Матей. Інакше це богохульство для первосвященика, для великої частини інтелектуальної, політичної і культурної еліти цього світу, до якої ми прислуховуємося і якій потакаємо. Вони своїми листами, законопроектами, вчинками, своїми публічними «спектаклями» стверджують: «Він винен смерті», Він не може мати місця в суспільстві.

Як нам протистояти? Як нам бути смиренними, розуміючи свою неміч? Як нам зрозуміти, що чаша дана нам, щоб ми її знову принесли Господеві? Не дані нам скарби – алебастрове миро – Євхаристія і Священослужіння – для успокоєння своїх тривог, для зміцнення своїх позицій, для затримання своїх срібників.

Павло пише нам про Божий та суспільний виміри і про потребу чіткого позиціонування через перетворення нашого егоїзму в щотижневій Євхаристії. Отим і закінчую це роздумування: «Коли ж Господь нас судить, Він нас тим поправляє, щоб не були ми засуджені світом».

Молімся нині, щоб Євхаристія перетворювала нас повсякчасно на тих, що мають належну покірність, щоб розуміти, що ми Його не знаємо (Йо. 14, 9) і що нам тільки з Ним треба знову починати все спочатку, постійно все Йому віддаючи! Таким чином Він буде центром нашого життя – як особистого, так і суспільного. ❧

Ап. Рим. 6, 3-11

Чи ж ви не знаєте, що всі ми, що в Христа Ісуса охрестилися, у смерть його хрестилися? Ми поховані з ним через хрещення на смерть, щоб, як Христос воскрес із мертвих славою Отця, і ми теж жили новим життям.

Бо якщо ми з'єднані з ним подобою його смерті, то будемо і подобою воскресіння. Знаємо ж, що старий наш чоловік став розп'ятий з ним, щоб знищилось оце гріховне тіло, щоб нам гріхові більш не служити; бо хто вмер, той від гріха звільнився.

Коли ж ми вмерли з Христом, то віруємо, що й житимемо з ним, знаючи, що Христос, воскреснувши з мертвих, вже більше не вмирає: смерть над ним більше не панує.

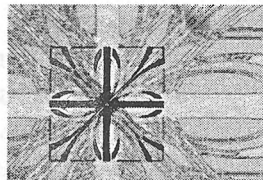
Єв. Мт. 28, 1-20

Після ж вечора суботи, як зайнялося на світанні першого дня тижня, прийшла Марія Магдалина та інші Марія навідатися до гробу. І ось великий зчинився землетрус, – ангел бо Господній зійшов із неба, приступив, відкотив камінь і сів на ньому. Вигляд його був, неначе блискавиця, а одежа, як сніг, біла. Зі страху перед ним сторожа затремтіла й стала, наче змертва. Тоді ангел заговорив до жінок, кажучи: «Не бійтесь: знаю бо, що ви шукаєте Ісуса розп'ятого. Нема його тут, бо він воскрес, як ото сам прорік. Ходіть, гляньте на місце, де він лежав. Та біжіть притьмом, скажіть його учням, що він воскрес із мертвих. Он він вас випередить у Галилеї, – там ви його побачите. Я вам сказав». І вони в поспіху полишили гробницю зі страхом і великою радістю та й побігли сповістити його учнів. Аж ось Ісус зустрів їх і каже: «Радуйтеся!» Ті підійшли й кинулися йому в ноги і вклонилися. Тоді Ісус сказав їм: «Не бійтесь! Ідіть і сповістіть моїх братів, щоб ішли назад у Галилею: там мене побачать».

Коли ті йшли, деякі з сторожі прийшли до міста й оповіли первосвященникам про все, що сталося. Вони, зібравшись із старшими та скликавши раду, дали воякам досить грошей і звеліли: «Скажіть, що його учні прийшли вночі й викрали його, коли ми спали. А як почує це правитель, ми умовимо його й він не буде вас турбувати». Вони ж, узевши гроші, зробили так, як їх навчили. І рознеслася про це чулка поміж юдеями – аж по цей день.

А одинадцять учнів пішли в Галилею на гору, куди їм Ісус призначив. Побачивши його, вони вклонилися йому; а деякі сумнівалися. Ісус же приступив і промовив до них: «Дана мені всяка влада на небі й на землі. Ідіть, отже, і зробіть учнями всі народи: хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа; навчаючи їх берегти все, що я вам заповідав. Отож я з вами по всі дні аж до кінця віку».

ВОСКРЕСІННЯ ПЕРЕДБАЧАЄ СВОБОДУ

Хоча формально Воскресіння ще не настало, однак читання вже не втримуються в надії і говорять про історичні підвалини християнської віри, якими, крім воплощення Господа нашого Ісуса Христа, стали Його Хресна смерть і Воскресіння. Тут воскресіння пов'язане із хрещенням, як постановою нової людини на основі старої.

Тема хрещення присутня в Апостолі від Павла, який дуже наполягає, що треба охреститися смертю Христовою, щоб охреститися і воскресінням. Також Літургія подає нам вірш замість трисвятого, коли співаємо: «Ви, що в Христа хрестилися, у Христа зодягнулися!» Хрещення – це відречення від попередньої людини, це свого роду смерть. Коли людина вмирає, то її ховають у гробі. Христос воскрес із гробу! Так само й ми воскреснемо, бо обрали смерть для гріха, а життя – для Бога.

Смерть – це нагода для людини воскреснути, потрібна для регенерації своїх природних, від Бога отриманих, духовних цінностей. Смерть – ця дійсність, якої Бог не засновував, а яка стала наслідком гріха Адама і Єви, – тепер стає звільненням людини від гріха, її воскресінням.

Коли Христос помер на хресті, Він смертю смерть подолав; і смерть уже не панує над Ним, вона вже раз і назавжди стала переможеною. Так само людина через хрещення і нове хрещення – сповідь – вивищується над смертю, яка практично вже не може подолати її як людину. Інше питання, що тіло її буде тимчасово знищене, однак потім знову повернеться до своєї душі за другого приходу Ісуса Христа.

Присутність Бога, Його втручання в наше життя може нагадувати землетрус, як це було на Голготі в момент смерті Ісуса. Проте ця подія для праведних стала знаком Божої присут-

ности, а для грішних – тільки чимось страшним і грізним. Так і сталося, коли «ангел Господній зійшов із неба, приступив, відкотив камінь і сів на ньому» (Мт. 28, 2). «Сторожа затремтіла» (Мт. 28, 4), а жінки-мироносиці розмовляли з ангелом.

Христос Воскрес! Уже є сенс для існування кожної людини у всесвіті! Сили довколишнього середовища так само відчують як добрих, так і поганих людей. Таким чином сталося те, що мало статися, що Бог призначив для людини. Є нова основа для співпраці Церкви і Божого народу. Це жінки-мироносиці, це ті одинадцяттеро, котрі збираються в Галилеї на горі, як їм призначив Ісус.

І знову призначено мандат іти і творити Церкву через смерть і воскресіння. Цей заклик Ісуса до апостолів звучить так: «Дана мені всяка влада на небі і на землі. Ідіть, отже, навчіть усі народи: хрестячи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх берегти все, що я вам заповідав. Ось я з вами по всі дні аж до кінця віку. Амінь» (Мт. 28, 18-20).

Хрест, смерть, плащаниця, гріб, воскресіння – символи людського життя. Хто в них заглиблюється, розуміє суть своєї людськості. Без тих етапів просто немає повноцінного життя, такого, яким його задумав і створив для нас Господь Бог, наш Сотворитель. Можна жити на цій землі і пройти мимо реальності Воскресіння. Так було, наприклад, зі сторожами гробу, котрі не зрозуміли суті землетрусу-воскресіння, блискавки-ангела і «затремтіли, і стали, ніби мертві» (Мт. 28, 4), а натомість між жінками й ангелом відбулася розмова, коли він сповістив їм нове благовіщення, що «Він воскрес із мертвих». Одначе можна бути свідками Воскресіння Господнього й зовсім инакше сприймати цю подію. Воїни пізніше змовилися з владою, щоб перекрутити факти й говорити, що це «його учні прийшли вночі, і вкрали його тіло».

Треба просто, вміти вмирати для себе, для світу, для егоїзму, для гедонізму, для влади, для гріха, для сатани. Це є передумовою, щоб взяти участь у воскресінні. Сама присутність на місці

події ще нічого не гарантує. Це наука для нас, християн, що стоїмо у храмах близько подій: щоб ми були чуйні і постійно відчували в собі поклик Господній, щоб не сталося так, що самі ми не почули, а натомість новоприбулі, про яких ми не вельми високої думки, – почули. Євангеліє нам показує чітко, як урядовці, члени верхівки духовенства, воїни пройшли мимо життя. Прості мирноносиці його збагнули.

Те, що треба було зрозуміти, описане замість Херувимської пісні: «Нехай мовчить всяка плоть людська і нехай стоїть із страхом і трепетом, і ні про що земне в собі нехай не помишляє. Цар бо царюючих і Господь володіючих приходить у жертву себе принести і дати себе на поживу вірним. Перед ним ідуть чини ангельські з усяким началом і властю, багатоокі херувими і шестикрилі серафими, лиця закриваючи і співаючи пісню: “Алилуя, алилуя, алилуя”».

Віднині і до кінця віку, хто помер із Христом, буде проповідувати вселенній про Христа воскреслого. Це є життєвим кредом і природним буттям кожного правдивого християнина. Хто живе в Божій благодаті, кожним рухом душі й тіла прославляє Всевишнього і проповідує Христа, поширюючи Боже благословення не тільки на всіх ближніх, а й на всесвіт.

Нинішні події закликають нас до нашого обов'язку: дивитися на себе і світ по-Божому – для того щоб не боятися, а розуміти смерть, яка для нас може стати тільки символом воскресіння. ✠

ХРИСТОВЕ ВОСКРЕСІННЯ

Ап. Ді. 1, 1-8

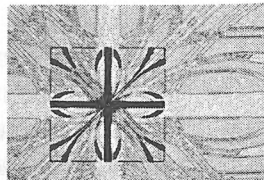
Першу книгу я написав, о Теофіле, про все, що Ісус робив та що навчав від початку аж до дня, коли вознісся, давши Святим Духом накази апостолам, яких собі вибрав. Він показував їм себе також у численних доказах живим після своєї муки, з'являючись сорок днів їм і розповідаючи про Боже Царство. Тоді ж саме, як споживав хліб-сіль із ними, він наказав їм Єрусалиму не кидати, але чекати обітниці Отця, що її ви від мене чули; бо Йоан христив водою, ви ж будете хрищені по кількох цих днях Святим Духом.

Отож, зійшовшися, вони питали його: «Господи, чи цього часу знову відбудуєш Ізраїлеві царство?» Він відповів їм: «Не ваша справа знати час і пору, що їх Отець признав у своїй владі. Та ви приймете силу Святого Духа, що на вас зійде, і будете моїми свідками в Єрусалимі, у всій Юдеї та Самарії й аж до краю землі».

Єв. Йо. 1, 1-17

Споконвіку було Слово, і з Богом було Слово, і Слово було – Бог. З Богом було воно споконвіку. Ним постало все, і ніщо, що постало, не постало без нього. У ньому було життя, і життя було – світло людей. І світло світить у темряві, і не поїняла його темрява. Був чоловік, посланий Богом, ім'я йому – Йоан. Прийшов він свідком – свідчити про світло, щоб усі з-за нього увірували. Не був він світло – був лише, щоб свідчити світло. Справжнє то було світло – те, що просвітлює кожну людину. Воно прийшло у цей світ. Було у світі, і світ ним виник – і світ не впізнав його. Прийшло до своїх, – а свої його не прийняли. Котрі ж прийняли його – тим дало право дітьми Божими стати, які в ім'я його вірують; які не з крові, ані з тілесного бажання, ані з волі людської, лише – від Бога народилися. І Слово стало тілом, і оселилося між нами, і ми славу його бачили – славу Єдинородного від Отця, благодаттю та істиною сповненого. Свідчить про нього Йоан, і проголошує, промовляючи: «Ось той, про кого я говорив: Той, що йде за мною, існував передо мною, був раніше за мене». Від його повноти прийняли всі ми – благодать за благодать. Закон бо був даний від Мойсея, благодать же й істина прийшла через Ісуса Христа.

ПОСТІЙНЕ ХРЕЩЕННЯ

Євангеліст Йоан передає християнам своє Євангеліє, продиктоване йому Духом Святим, яке стало нормативним документом для життя Церкви і християн. Це слово апостола, однак, потребує, щоб його інтерпретувати у властивий для природи речей спосіб. А основна призма того пояснення – це воскресіння Господа нашого Ісуса Христа.

Оскільки людина не може сама воскреснути із мертвих, то воскресіння Христове ставить нам запитання про Бога. Бо ж Ісус, котрий заявив первосвященикові, що він Суцйй, тілесно помер. І де зараз воскреслий Ісус, якому нам хочеться віддавати шану й молитву? «Бога ніхто не бачив ніколи», – каже євангеліст Йоан, – «Єдинородний Син, що в Отцевому лоні, той об'явив» (1, 18). Де те небуденне, чого людина потребує і шукає, і як доторкнутися до нього розумом і серцем, коли воно понад людське? Усе позачасове й безконечне може бути тільки божественним.

Відповідь на те одвічне питання дає нинішнє Євангеліє, звістуючи нам: «І Слово стало тілом, і оселилося між нами, і ми бачили його славу – Єдинородного від Отця, повного благодаті та істини». Бог став людиною, Бог замешкав поміж нами. Слава Божа з невидимої стає відчутною через особисте пізнання Його Особи, доступна кожній людині.

Однак слід пам'ятати, що це пізнання ніколи не може бути остаточним, бо творіння не в силах вповні пізнати свого Творця. Він стає видимий через тіло, як кожна інша людина, і присутній у своїй величі, якої нам не досягнути самим, а лише свідчити про неї. Таким чином нам відкривається, що Слово є Богом, і це Слово посеред нас і в Бозі. Христос, який промовляє до нас і з нами перебуває, є цим Богом, що сотворив нас. Через благодать і правду, тобто через хрещення та інші святі таїнства, ми отримуємо Слово, яке для нас є світлом і життям.

Христове діло та наука, що розвинулися із сотворенням світу і воплоченням, продовжуються в часі. Це педагогіка часу, яка формує людину й очікує, аж доки вона не буде відкритою до розуміння Слова. Для того Господь наповнює собою різні етапи життя людини, Церкви та світу. Святий Лука в Діяннях характеризує це словами: «Не ваша справа знати час і пору, що Отець призначив у своїй владі».

Благодать і правда – це Божі дари для людини, яка співпрацює зі Святим Духом, віддає своє життя для Ісуса Христа, стаючи таким чином сином та дочкою Отця. Воскресіння має сенс, якщо людина його розуміє через хрещення, яке треба відновлювати в житті, шукаючи при цьому гармонійний акорд буття з Богом. Це має бути не лише зовнішнє навернення «хрещенням водою», а внутрішнє і постійне через «хрещення Духом Святим».

Світло існувало одвічно і далі є частиною життя кожної людини. Тільки для того, щоб світ міг його пізнати, треба наслідувати приклад Йоана Предтечі, який свідчив про Світло. Йоан не був Світлом, і людина теж не є Світлом. Світлом є Бог. Дивно, але дійсне відношення людини до свого Творця так визначається, що хто в покорі визнає божество і йому піддається через сокрушення серця, той через своє свідчення від Бога зможе народитися для Божого батьківства. Хто не зуміє відкритися до Божого Слова, бажаючи самому стати світлом, той не зможе ані свідчити про Світло, ані ввійти з Ним у сопричастя.

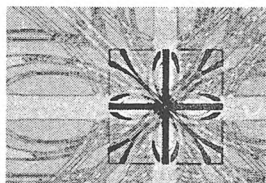
Воскресіння є основою нашого християнства. Якщо зуміємо про нього свідчити «аж по край землі», то ми його зрозуміли, ми його пережили так, як Бог це передбачив. Лише те воскресіння є по-справжньому відсвятковане і прийняте, якщо воно передає нам «справжнє світло, що просвічує кожну людину». Світло справжнє просвічує кожного, «хто від Бога народився».

Чи ми, будучи такими зматеріялізованими, зуміємо «пізнати Його»? Чи слова «Світло було у світі, і світ постав через нього, і світ не пізнав його» стосуються нас? Можливо, у житті кожного з нас були моменти, коли «Світло прийшло до нас і ми

його не прийняли». Як нам поводитися, щоб унікальна подія у всесвіті, яку ми нині торжественно відзначаємо, – Воскресіння Господа нашого Ісуса Христа, якого розіп'яли на хресті, і Він помер смертю людською, – відновила в нас дитячі безпосередні порухи щодо нашого Отця, щоб ми через ті простерті руки і серця могли заради Нього «стати дітьми Божими»? Як нам чинити, щоб отримані через причастя «благодать та істина» могли в нас постійно відновлятися через послідовне сокрушення серця, через проникання світла в темряву наших буднів?

Надзвичайна краса Воскресіння, в якій виявляється Божа велич Христа в переможній ході й освітленні темряви, що знаменує її поразку! Краса в повноті, з якої «ми всі прийняли – благодать за благодать». Тільки через цю благодать – дар Святого Духа – ми серцем будемо розуміти Бога, бо Його нам об'являтиме Той, хто «в лоні Отця, Єдинородний Син».

Воскресіння можна пережити по-справжньому, якщо ми, наслідуючи Ісуса Христа, самі входимо, якоюсь мірою, «в лоно Отця», якщо ми, викупані хрещенням Святого Духа, віднаходимо своє місце серед сотворіння, якщо ми стали учасниками святих таїнств. Цей величний зміст воскресіння Церква проповідує в окремих спосіб, і нарід Божий особливо горнеться в той час до великодньої сповіді й опісля причащається найсвятіших Тіла і Крови Христових. Ось сенс Воскресіння! Воно не залишається подією з минулого, а постійно повторюється в житті Божих дітей. Це є покликання на особливе запрошення, що його ми – християни – отримуємо у день Великодня. Скористаймо з нього, щоб, постійно перебуваючи у воскреслому періоді нашого життя, ми вже нині були учасниками Божого Царства. Щоб ми жили земним життям вже в такій внутрішній гармонії, як блаженні, котрі щасливі навіть у злиднях, бо остаточно бачать перед собою воскресіння Господне, за яким настане і їхнє. Славний тропар «Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя дарував» визначає сутність цього. Тож нехай кожен зможе заглибитись у цей празник нашого життя. ✠

ХРИСТИЯНСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ ПАСХАЛЬНОГО КОШИКА

«Пасха красна! Пасха Господня!»¹

«Пасха свята – нехай ніхто не виходить голодним!»

*Усі відживляйтеся святом віри, всі споживайте
з багатства Божої доброти!»²*

Часто, поспішаючи рано-вранці під перегук воскресних дзвонів до Церкви, несучи в руках кошика зі свіжовипеченою паскою і пахучими стравами,³ не замислюємося над тим, яке ж значення вкладали в ці звичайні, здавалось би, речі наші пращури, давні слов'яни, що їх хрестив колись Володимир у Дніпрі?

Чому саме такий набір харчів готувала колись дбайлива господиня, завчасно ріжучи теля, збираючи сир чи малюючи з любов'ю писанку в час, коли ще не було супермаркетів чи інтернету?

Згадаймо, що сам Христос, хоч зазвичай ходив голодний, надавав їжі великого значення і часто виголошував свою науку учням, сидячи при накритому столі. На Тайній Вечері, використавши як символи хліб і вино, Він пояснив їм таїнство Євхаристії.

Керуючись Євангелієм і вченням Отців Церкви, подаю прийнятий у народі природний сенс символів великоднього кошика, які вказують нам на глибокий зв'язок між природним і надприродним життям.

¹ З Пасхальної Утрени.

² «Слово св. Йоана Золотоустого на Пасху».

³ Насправді, згідно з православним звичаєм, паску святять тільки після Воскресної Утрени і Літургії. Щойно тоді родина сідає до великоднього сніданку. Звичай святити паски в суботу ввечері виник, мабуть, у містах, для вигоди працюючого населення.

1. Паска – ангельський хліб, яким став для нас Ісус Христос, символ воскресіння. Це хліб вічного життя, який зійшов з неба, нагодувавши нас духовною поживою. Паска теж символ Агнца, який добровільно за нас був заколений на хресті, визволивши нас від усяких бід і поборовши всяку недугу. Для виготовлення тіста на паску вживають закваску із дріжджів. Це – символ Царства небесного. Євангеліст Матей (13, 33) пише: «Царство небесне схоже на закваску, що бере жінка і кладе до трьох мірок муки, аж поки все не скисне». «Присутність Царства є схована, прикрита, так, як закваска в тісті. Закваска веде до змін, але не можна спостерігати за її прогресом з хвилини на хвилину. Сила Євангелія є відмінною від сили світу: відмінна, тому що схована, натомість сила світу виставляється напоказ...»⁴.
2. Сир і масло – це молочні страви, а молоко є первотвором, сировиною, яка не походять з діяльності людських рук, а є даром природи. Так, як мати годує свою дитину молоком, так само сир і масло є символами жертвності та ніжності Бога. Божої благодаті маємо прагнути, як немовля прагне материнського молока.
3. Яйце – самостійне і неповторне життя. Воно представляє нам закритий простір, звідки виходить життя, дане Сотворителем (наприклад: материнське лоно – народження тіла, гріб – воскресіння тіла). Єдиний Бог є носієм цієї животорящої сили. Писанка – сире яйце, вкрите кольоровими геометричними або рослинними орнаментами, які символізують життя, достаток, вічний рух; натомість крашанка – варене яйце, фарбоване найчастіше в цибулинні, вживається в їжу. Господар або господиня розділює яйце між присутніми за столом, бажаючи кожному усякого добра, що ґрунтується на Христовому воскресінні.

⁴ Тарас Барщевський. *Євангельські притчі*. Львів 2002, с. 44-45.

4. Шинка-ковбаса – вказує нам на годоване теля, яке зволив заколоти добрий батько після повернення блудного сина додому. Це символ душевної радості, яка приходить від сповнення людиною Божої волі, принесення Йому хвали і ходження по Його стежках.
5. Хрін – робить людину міцнішою, так, як християнин, який приймає таїнство сповіді під час пасхального періоду, – душевно оздоровлюється. Це також міцне коріння, яке може дати віра у воскресіння. Воно виявляється також у пошані до традиції і до передання предків.
6. Сіль – один із необхідних продуктів у житті людини, який додає смаку їжі. Сіль означає якість зв'язку, оскільки союз між Богом і людьми відновлений через хрест і воскресіння. Віруючий має зберігати чистоту свого серця, щоб наслідувати Христа, який сказав: «Ви – сіль землі» (Мт. 5, 13). Инакше його християнство звітріє, так, як це може статися із сіллю.
7. Вічнозелена рослина (букшпан або мірта) – символ безсмертя і вічного життя. Вияв сили, яку Творець вилив на природу. Це також праведник, якого Бог благословляє, і народ, якого Він щиро обдаровує милостями воскресіння: «Праведник, квітнутиме, немов пальма; він виженеться вгору, мов кедр ливанський» (Пс. 92, 13).
8. Рушничок – це багатство ниток, сплетених любов'ю і розумом. Нитка символізує життя. Уже Богородиця на іконі Благовіщення тримає в руках веретено з ниткою, коли їй Гавриїл сповіщає, що вона стане матір'ю життя. Плетіння нитки теж може бути символом вічності, бо це процес, який можна продовжувати безконечно.
9. Свічка – світло, яке виноситься назовні між людей так, як жертва Ісуса на хресті спричинила відновлення нашого внутрішнього світла. Просвічені Воскреслим, ми зможемо йти у світ і не блудити, бути життєрадісними і ставати світлом для інших.

Таким чином через такі прості насущні речі наші предки намагалися донести до нас світло Христової науки. Вміст пасхального кошика можна зрозуміти і спожити як слід, якщо він є наслідком задуми над виміром свого життя. Такий стан душі осягається лише через великопосну сповідь і великоднє споживання самої Євхаристії. ✠

Ап. Ді. 1, 12-17; 21-26

Тоді вони повернулися в Єрусалим з гори, що зветься Оливною, що близько Єрусалиму – день ходи в суботу. Увійшовши (в місто), зішли на горнищю, де вони перебували, а саме: Петро і Йоан, Яків і Андрій, Филип і Тома, Вартоломей і Матей, Яків Алфеїв і Симон Зилот та Юда, (син) Якова. Всі вони пильно й однодушно перебували на молитві разом з жінками і Марією, матір'ю Ісуса, та з його братами.

І ставши тими днями Петро серед братів, – зібралось їх разом яких 120, – промовив: «Мужі брати! Треба було, щоб збулося Писання, що Дух Святий прорік був устами Давида про Юду, який зробився проводирем тих, що схопили Ісуса. Він же був прилічений до нас і прийняв частку служіння цього.

Треба, отже, щоб із цих мужів, що були в нашій товаристві за ввесь той час, коли Господь Ісус жив з нами, почавши від хрещення Йоана аж до дня, коли він від нас вознісся, – щоб один з них був разом з нами свідком його воскресіння».

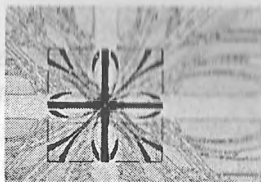
І поставили двох: Йосифа, що зветься Варсавою, на прізвище Юст, і Матія. І, помолившись, сказали: «Ти, Господи, всіх серцезнавче, вкажи, кого з цих двох ти вибрав, щоб узяти місце тієї служби й апостольства, що від нього Юда відпав, щоб відійти на своє місце». І кинули жереб, жереб же впав на Матія, і його зараховано до одинадцятьох апостолів

Єв. Йо. 1, 18-28

Ніхто й ніколи Бога не бачив. Єдинородний Син, що в Отцевому лоні, – той об'явив.

Ось Йоанове свідчення, коли то юдеї були до нього послали з Єрусалиму єреїв та левітів, спитати його: «Хто ти?» А він зізнався, не заперечив; зізнався: «Я – не Христос». То вони спитали його: «Що ж – Ілля ти?» – «Ні», мовив він. «Пророк ти?» – «Ні», відказав він. Тоді вони йому: «То хто ж ти такий – щоб відповісти тим, які нас вислали, що сам про себе кажеш?» Промовив: «Я – голос вопіючого в пустині: Вирівняйте путь Господню, – як ото пророк Ісаї сказав». Були ж посланці з фарисеїв. Отож спитали його, мовивши до нього: «Чого ж бо хрестиш, коли ти ні Христос, ані Ілля, ані пророк?» Йоан же їм у відповідь: «Водою я хрещу. Той же стоїть серед вас, якого ви не знаєте; він наступить після мене, а я йому не гідний розв'язати й реміньця сандалі». Сталося те у Витанії, по той бік Йордану, де Йоан хрестив

Я ЗАМІНЮЮ ЮДУ ІСКАРІОТСЬКОГО!

Співучасники пасхальної радості, вітаю Вас із об'явленням живого Бога, яке нам принесло смерть і воскресіння Господне! Ми спостерігаємо, як подія, що сталася довкруги хреста на горі Голготі, має справді всесвітній і позачасовий, вічний порив. Від того моменту сталися зміни, як у надії старозавітних праведників, яких Христос звільнив від невинуватих пут аду, – і вони стали членами Церкви, так і в живих свідках слави через пониження, що внесло потужний імпульс у малу громаду послідовників Христа. Вони почали діяти: стали зрозумілі слова Йоана Хрестителя, що він хрестить лише водою, для того щоб «вирівняти путь Господню», що смерть і воскресіння Господні мають повторитися через смерть і воскресіння в хрещенні Духом, що треба замінити Юду Іскаріотського, щоби хтось інший був «свідок його воскресіння», щоби «взяв місце тієї служби і апостольства».

Отак вони, апостоли – це наочні свідки воскресіння. Хоч ми знаємо, що вони боялися, але відчувається нова сила, яка їх ніби підштовхує, і ось вони поставлені в таке становище, що треба якось діяти. Вони будуть ще відважніші після Зіслання Святого Духа, але нам важливо збагнути, що вони вже розуміють, що на їхніх плечах лежить відповідальність за своє християнство, своє учнівство у Христа. Бо такі кроки, як призначення нового свідка воскресіння, нового апостола – це поважне перебрання спадкоємства Ісусової науки. Тут мова йде найперше про зберігання скарбу віри, ще не про його поширення; але навіть тут ця ідея присутня, бо навіщо новий апостол, якщо йде мова тільки про зберігання минулого. Ні, Христос має передаватись усім тогочасним і майбутнім поколінням.

Крім усвідомлення відповідальності за спадкоємство, ми постійно бачимо зв'язок між Хрестом і хрещенням. Це природне

переростання Божої присутності з людського обмеженого тіла Ісуса Христа в універсальний масштаб, коли Він за допомогою Духа Святого через хрещення, яке передається від апостолів, стає присутній у серцях багатьох, із яких творить новий Ізраїль, новий народ – Церкву. Це хрещення має властивість відкривати серце й душу людини до Божої благодаті. Її можна посилити й відновити через нове хрещення – сповідь, яку Христос теж передає апостолам як наступність, що дозволяє відкривати людині доступ до Царства Божого.

Так, воскресіння справді показує нам, як можуть згуртуватися добрі сили, коли вони беруть початок з єдиного джерела добра – Бога, що на небесах. Христос у своєму воскресінні став мобілізувати всесвіт у його намаганні сповняти волю Того, хто заснував його. Усе живе на землі призначене для хвали Господньої.

Воскресіння, отже, має вплив як на минуле, так і на майбутнє людства і всесвіту. Воскресіння спричинилося до появи нового типу священнослужителів, які діють в імені єдиного священнослужителя – Ісуса Христа. Його воскресіння відтепер повторюватиметься кожної Божественної Літургії, яку будь-коли правила чи буде правити Церква у світі.

Це все, однак, є співучастю у єдиній жертві, яка відбулася на Хресті і яка завершилася прославою. Це співдія трьох осіб Святої Тройці, коли Син віддається в жертву Отцеві, а Дух Святий Його прославляє. Ця прослава передається усім людям для того, щоб вони відчули велич свого покликання і теж ставали співучасниками прослави, тобто Царства.

Людина в цьому світі шукає щастя, шляху для розквіту своєї індивідуальності, яка має як душевний, так і тілесний виміри. Воскресіння – це дія, яка відображає в собі обидва виміри в єдиності одного буття. Лише гармонія зовнішнього і внутрішнього може дозволити людині увійти в тайну воскресіння. Лише така містерія, як воскресіння, може людині вказати шлях до каяття для істини, а правда лише у воскресінні може бути сим-

волом справедливості. Остання, однак, не матиме людської сутності, а Божу, яка під тим словом розуміє лише любов.

Нова динаміка, що її генерує Воскресіння, називається любов'ю. Це єдиний шлях для віднаходження сенсу життя – як людського, так і Божого.

Отож ми зрозуміли, що дія Воскресіння не зупинилася на воскреслому Ісусі, а залучила до своєї орбіти спочатку мироносиць, потім апостолів, а відтак учнів, розсудливого розбійника, римського сотника – і далі мільярди людей нашої планети. Воскресіння продовжує свою дію і нині, і воно потребує нашого ентузіазму, щоб передавати свою силу новому поколінню людського роду. Це нове покоління налічує безліч людей, які до сьогодні не зрозуміли слова і методу Ісуса Христа. Вони не якісь чужі люди, а наші ближні й сусіди, які ходять по вулицях і мешкають у наших селах та містах.

Як нам віднайти сьогодні нову динаміку, що її приносить Воскресіння, щоб і ми розворушилися і перебрали на себе спадкоємство Христове – для того, щоб з допомогою Святого Духа передавати його світові, що нас оточує? Христос і апостоли робили це в природний спосіб, через внутрішнє переконання, через чесну працю і добрий намір, через любов до ближнього – так само й ми ставаймо в ряди тих, котрі є справжніми спадкоємцями Христового воскресіння. ✘

Ап. Ді. 2, 14-21

Тоді Петро виступив з одинадцятьма, підняв свій голос і так до них промовив: «Мужі юдейські та всі ви, мешканці Єрусалиму! Нехай це буде вам відомим, і вислухайте моє слово: Люди ці не п'яні, як ви гадаєте, бо тільки третя година дня. Але це те, що був сказав пророк Йоїл:

– І буде останніми днями, – каже Бог, – я виллю мого Духа на всяке тіло. Ваші сини й ваші дочки будуть пророкувати, і ваші юнаки будуть бачити видіння, і старшим вашим будуть сни снитись.

І на слуг моїх і на слугинь моїх я сими днями виллю мого Духа, і вони будуть пророкувати.

І я дам чуда вгорі на небі, і знаки внизу на землі: кров, вогонь і кіптяву диму. Сонце обернеться у темряву, місяць у кров, перш, ніж настане день Господній, великий і славний. А кожний, хто призве ім'я Господнє, той спасеться.

Єв. Лк. 24, 12-35

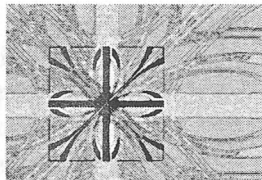
...Аж ось того самого дня двоє з них ішли в село, на ім'я Емаус... і розмовляли між собою про те, що сталося. Ісус, наблизившись, їх спитався: «Що це за розмова, що ви, ідучи, ведете між собою?» ...Озвався тоді один з них, на ім'я Клеопа, і йому каже: «Ти ж бо один, що мешкаєш у Єрусалимі, а не знаєш, що цими днями в ньому сталося?» І він спитав їх: «Що таке?» Вони ж йому сказали: «Те, що сталося з Ісусом Назарянином, мужем, що був пророком, могутнім – ділом та словом перед Богом і всім народом, – та як наші первосвященники й князі видали його на засуд смертний і його розп'яли... До того ж усього ось третій день сьогодні, як це сталося! Деякі з жінок нас здивували: вони пішли були ранесенько до гробниці, та, не знайшовши його тіла, повернулись і нам оповіли, що вони бачили ангелів, які їм з'явились і сказали, що він живий. Деякі ж з наших пішли до гробниці й знайшли так, як жінки сказали; його ж вони не бачили».

А він промовив до них: «О безумні й повільні серцем у вірі супроти всього, що були пророки оповіли! Хіба не треба було Христові так страждати й увійти в свою славу?» І, почавши від Мойсея та від усіх пророків, він вияснював їм те, що в усім Писанні стосувалося до нього.

Коли вони наблизилися до села, куди йшли, Ісус удав, що хоче простувати далі. Вони ж наполягали, кажучи: «Зостанься з нами, бо вже надвечір, і день уже похилився». І він увійшов, щоб зостатись. І от, як він був за столом з ними, взяв хліб, поблагословив, і, розламавши його, дав їм. Тоді відкрився в них очі, і вони його пізнали. А він зник від них. І казали вони один до одного: «Чи не палало наше серце в нас у грудях, коли він промовляв до нас у дорозі та вияснював нам Писання?»

І вони рушили негайно й повернулись в Єрусалим...

ОБЛИЧЧЯ ІСУСА ХРИСТА

Нині ми слухали про учнів з Емаусу. Вони, так, як і ми, є людьми, котрі були свого роду свідками Воскресіння, точніше, непрямими свідками, насамперед свідками через близькість до Христа. Адже це були учні Ісуса Христа. Вони були свідками через оповідання апостолів, через оповідання мироносиць і через традицію, що існувала в Старому Завіті.

Отже, вони йдуть, і хоч є синами цієї традиції, однак не чують. А не почувши, не вірять. Це є образ нас, християн, котрі, хоч хрещені, хоч уцерковлені, але глухі, не чують Ісуса, хоч Він багато разів приходить і промовляє до нас. І щойно десь аж наприкінці, коли Ісус вже відходить від нас, ми, якщо відкриваємо своє серце до Нього, розуміємо, що це якраз Він був, Він промовляв, що це Його наука. Так що нам треба навчитися, насамперед, дивитися не так на обличчя того, хто навпроти нас, а радше слухати зміст його слів і тональність, тобто пізнавати вагу цих слів, відчувати, чи є в них Божа благодать, пережиття Боже, чи нема. А ми багато разів цілком не звертаємо на це уваги, багато разів не розуміємо, що перед нами Ісус Христос, котрого зустрічаємо в образі бідного, в образі старшої людини, в образі недруга, в образі перехожого, в образі чужинця. І Він тоді до нас промовляє, звертається до нас, а ми себе ставимо вище, і таким чином Ісус проходить мимо. І навіть після того, як Він відійде, ми не розуміємо, що то був Він. І ще добре, коли, як ті учні з Емаусу, наприкінці зрозуміємо, що ми бачили Ісуса Христа.

Другою наукою для нас є те, що багато разів, коли йдемо поміж людей і говоримо про Ісуса Христа, цього може не вистачити. Навіть якщо наші слова дуже мудрі, як були мудрі слова Ісуса Христа до двох учнів з Емаусу, зокрема до Клеопа – так один з них називався. Ці слова не проникли в душу учня до кінця, хоча і були приємні. Вони не стали тим механізмом навер-

нення, не увімкнули того механізму. А запустила той механізм молитва. Через молитву ті учні пізнали, що це Син Божий. І саме через молитву люди пізнають многократно, що є учнями Христа; через молитву остаточно вірять тим словам, які висловлюють, які виражають не нашу науку, а науку Ісуса Христа.

Неодноразово ми дивуємося, що в нашому суспільстві слова мають малу вартість або почасти не мають жодної вартости. Тобто значення слів втрачається, бо ці слова, а деколи навіть наша традиція, були позбавлені свого християнського змісту, слова були відірвані від цього джерела, яким є правда, яким є Слово. Це сталося за недружньої, нехристиянської ідеології, яка називалася комунізмом. Це продовжується й тепер, коли капіталізм, дикий капіталізм, поширюється нині в нашому краї, коли на перше місце стають задоволення свого тіла, маєтки, зовнішні ефекти.

Отже, в такому суспільстві слово не має ваги, воно є таким самим інструментом, як і сама людина, для досягнення своєї мети. Але в такому суспільстві потрібно все ж таки, щоб ми проповідували, щоб ми йшли вперед і говорили: «Христос воскрес!» І говорили про вагу цього воскресіння. А до нашого переконання, до цієї ласки, що в нас є, треба ще додати молитву. Молитва буде якраз тією силою, яка зрушить нас, наші родини, наше суспільство до Ісуса Христа. Треба нам якнайскоріше це робити, треба нам не боятися цього робити. Час після Великодня є, можливо, найсприятливішим, бо ми є зараз дійсно цією громадою святих. Ми є спільнотою людей, наповнених Божою благодаттю, оскільки майже всі ми пішли до сповіді, приготувалися до Великодня, наповнили свої серця Господом, відкинувши все зло. Це значить, що ми стали на Господню дорогу, коли не боїмося не тільки говорити і проповідувати, а й молитися разом з тими, кому ми говоримо про Ісуса Христа. І не треба членам тої спільноти боятися заявляти: «Так, я є християнин». І, сівши за стіл у якомусь ресторані, стати молитися, як учні з Емаусу, з Ісусом Христом.

Кожен має усвідомити, що це моє переконня, і моє переконання не є викликом для людей, котрі інакше влаштовані, але воно має право на існування. Бог шанує всіх – і тих, котрі так не думають. Однак, попри пошанування всіх, моє переконання так само є знаком навернення, воно є покликом, воно є заявою, що я, християнин, маю свою ідентичність, яку хочу передавати, яку хочу благовістити. Подібно, як Ісус Христос ішов і благовістив двом учням, що Він справді воскрес.

Основними елементами наших нинішніх роздумів над Христовими словами є те, що, з одного боку, ідуть учні і не слухають, інші слухають, але не чують, дивляться, але не бачать Ісуса Христа. А вже наприкінці, коли Він молиться, вони Його бачать і розуміють. Тобто, відкривши своє серце, вони зрозуміли те, що чули, і побачили те, на що дивилися.

Так що нам християнам, треба більше відкривати своє серце. А по-друге, ми, християни, маємо так, як Ісус, іти і в невимушеній атмосфері говорити про основні речі життя, про історію спасіння. Ми маємо це робити словами, і не тільки словами, а доводити це прикладом і молитвою. Доводити молитвою не тільки поміж собою, християнами, у наших громадах, але в різних місцях, поміж різними людьми, – і це буде для них додатковим запрошенням зрозуміти і полюбити Ісуса Христа.

Молімося нині, щоб нам постійно відкривалися очі й ми впізнавали Ісуса Христа у всі моменти, коли Він до нас промовляє, і, таким чином, щоб ми могли бути поширювачами правдивої свободи і справедливості. Такі мої побажання вам, щоб ми в Христі поширювали його методами справедливості і, отож, були вільні для воскресіння. ✎

ТОМИНА

Ап. Ді. 5, 12-20

Руками апостолів робилося багато знаків і чудес у народі. Усі вони перебували однодушно у притворі Соломона, і ніхто сторонній не наслідовався до них пристати; однак народ хвалив їх вельми. Віруючих дедалі більше й більше приставало до Господа, сила жінок і чоловіків; так, що й на вулиці виносили недужих і клали на постелях і на ліжках, щоб, як ітимає Петро, бодай тінь його на кого-небудь з них упала. Сила людей збиралась навіть з довоколишніх міст Єрусалиму, несучи хворих та тих, що їх мучили нечисті духи, і вони всі видужували.

Устав тоді первосвященик і всі ті, що були з ним, – то була секта садукей, – і, повні задрощів, наклали руки на апостолів і вкинули їх до громадської в'язниці. Але вночі ангел Господень відчинив двері в'язниці й, вивівши їх, мовив: «Ідіть і, ставши в храмі, говоріть до народу всі слова життя цього». Почувши це, вони удосвіта ввійшли у храм і почали навчати.

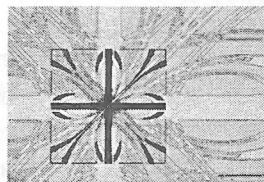
Єв. Йо. 20, 19-31

А як звечоріло, того самого дня, першого в тижні, – а двері ж були замкнені там, де перебували учні: страхались бо юдеїв, – увиходить Ісус, став посередині та й каже їм: «Мир вам!» Це промовивши, показав їм руки й бік. І радувались учні, побачивши Господа. І ще раз Ісус їм каже: «Мир вам!» Як мене послав Отець, так я посилаю вас». Це промовивши, дихнув на них і каже їм: «Прийміть Духа Святого! Кому відпустите гріхи – відпустяться їм, кому ж затримаєте – затримаються».

Тома ж, один з дванадцятьох, на прізвисько Близнюк, не був з ними, коли то прийшов був Ісус. Тож повідали йому інші учні: «Ми Господа бачили». Та він відрік: «Якщо не побачу на його руках знаків від цяяхів і не вкладу свого пальця у місце, де були цяяхи, а й руки моєї не вкладу в бік його, – не повірю!» По вісьмох днях знову були вдома його учні, а й Тома з ними. І ввіходить Ісус, – а двері були замкнені! – стає посередині та й каже: «Мир вам!» А тоді промовляє до Томи: «Подай сюди твій палець і глянь на мої руки. І руку твою простягни і вклади її у бік мій. Та й не будь невірющий, – а віруючий!» І відказав Тома, мовивши до нього: «Господь мій і Бог мій!» І каже йому Ісус: «Побачив мене, то й віруєш. Щасливі ті, які, не бачивши, увірували!»

Ще й інші численні чудеса, що їх не списано у цій книзі, вчинив Ісус на очу своїх учнів. А цієї – списано, щоб увірували ви, що Ісус – Христос, Син Божий, а вірувавши, – щоб мали життя в його ім'я.

ВІДКИДАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Дійсність Христового воскресіння із мертвих – це справжня революція у світі людей. Коли зараз ми переживаємо нові війни, які, на нашу думку, чомусь мали б скінчитися, – то це ніщо порівняно зі смертю і воскресінням Бога, що сталося в Єрусалимі і яке ми найторжественніше відзначали минулого тижня. Про це ми згадуватимемо нині й зосібна кожної неділі. Наші попередники у вірі роблять це впродовж двадцяти століть.

Не дивно, що апостолам й учням важко було оговтатися після пережитого та правильно зінтерпретувати майбутні кроки. Нелегко брати на себе відповідальність за якесь рішення, коли відчутна непевність у суспільних процесах, а надто тоді, коли існує противага пануючої влади, за якою й тягнеться безлика більшість народу! Тоді слід практично відповідати на питання: чи йти згідно з вірою, чи зачекати, щоб обставини покерували?

Стан, у якому перебували апостоли, коли вони боялися і сховались у себе вдома, є наслідком незнання власної історії і традиції, бо Святе Письмо Старого Завіту виразно сповіщало про воскресіння і перемогу Господню. Жінкам, між якими була й Богородиця, апостоли теж не дуже вірили.

Але Господь поборов смерть – Він живий, про що свідчать слова: «прийшов і став на ноги»! Він не тільки втік від смерті і сховався від ворогів чи заслужено відпочивав після важкої боротьби. Ні, Він відразу вказує на подальшу путь і правила, за якими треба йти, Він їх відновлює й підтверджує, бо вони були сказані ще в притчах.

Життєве кредо християнина – Його послідовника – чітке і зрозуміле. Воно заховане в словах, що їх нині виголосив Ісус: «Мир вам».

Христос приніс нам перший і основний дар – свій мир, який упродовж століть потрібний людям і народам. Цього миру ми не можемо до кінця збагнути, бо він від кожного з нас вимагає пожертви й віддання іншому. Мир – це досконалість людини як образу й подоби Бога, мир – це душевне й тілесне здоров'я, мир – це втілення в людське суспільство, а тим більше в громаду віруючих, мир – це запевнення в будь-якому розвитку. Такий мир є передумовою вічного щастя, яке починається на землі і яке називається Божим Царством.

Показавши їм «руки і бік», Христос хоче допомогти непевній людині зрозуміти, що Він є основою нашого миру, нашого щастя. Він спричинює революційну подію смерті і воскресіння. Він, як вічний носій цієї події, робить це, виходячи з плану і волі Отця, за допомогою життєдайної сили Святого Духа. Хрест є символом цієї події.

Смертельні рани у воскреслого Христа назавжди вилікувані, але залишені як знак вічної любови до людини. Христос Євангелій, Христос померлий і воскреслий є однією особою – ось що хотів показати Ісус, «прийшовши і ставши на ноги» серед переляканих апостолів. Щоб іти і проповідувати, треба зрозуміти цю істину, так, як зробили це мироносиці і сотник. Це зрозуміли апостоли, до яких Христос прийшов, щоб вони «прийняли Духа Святого».

Головна наука залишається для нас тою самою впродовж цілого нашого життя: треба прийняти події Воскресіння, щоб жити і проповідувати Воскресіння. Лише Христос у своїй цілості – душа і тіло – є для нас носієм миру, що приносить щастя і робить нас учасниками Божого Царства. Христос воскреслий – це і Христос розп'ятий.

На тому тлі стоїть наша особа. У Євангелії від Йоана її представлено як апостолами, які ховаються, розгублені, так і Томою, який не стільки цікавиться ранами Христа, скільки ставить відчипні запитання, щоб не йти за покликом совісті. З

того бачимо, що вже тоді існувала душевна та інтелектуальна лінівність, яка й сприяла відкиданню відповідальности.

Христос знає таку поведінку людини, яка не хоче користати із передання предків, традиції Церкви, учительського уряду єпископів. Тома – перший, кому хочуть сповістити добру новину ті, які вже повірили і «побачили». А він не схотів повірити апостолам. Це наші особисті чи інтелектуальні сумніви. Але й тут, оскільки Христос знає, що так стається з нами, однак Він потребує нас для дальшого свідчення про своє воскресіння, приходить додатковий раз для того, щоб і кожен з нас, вслід за апостолом Томою, повірив.

Таким чином кожна людина доброї волі переживає цей момент, коли вона насправді може пересвідчитися, що Божий Син помер і воскрес для неї особисто. Ця наука звернена як до нас «невіруючих», так і до самої Церкви і пастирів, які мають шанувати ритм кожної людини й підносити її до розуміння Бога. Якщо потрібно, то таку дію теж слід здійснювати намацальними знаками.

Остаточна мета – це ввійти в діалог з Ісусом Христом. Цей діалог зможе бути простий і радісний – як у випадку з мироносицями, зрадливим – як із Петром у Гетсиманському саду, суперечливим – як із Томою. Не важить, як це відбувається. Треба, щоб ми були активною частиною діалогу, а це значить, щоб ми дозволили Святому Духові стати нашою стабілізуючою силою. Ім'я такого стану – Божа благодать, яка в кожній обставині життя вказує нам на правильний шлях, згідно з нашою совістю, яка існує тільки для правдивого нашого збагачення і наповнення нас цим миром, що його дарує Ісус Христос.

Коли через зачинені двері і вікна Христос прийшов до апостолів, коли Він давав Томі перевірити «життедайні свої ребра», коли Він неодноразово приходить до нашого серця, то завжди приносить для нас силу Святого Духа, який здатний відновити нашу зіпсуту совість до правдивих міркувань про любов і мир. Користаймо з тих відвідин! ✨

МИРОНОСИЦЬ

Ап. Ді. 6, 1-7

Тими ж днями, коли учнів ставало дедалі більше, зчинилось нарікання гелленістів на євреїв, що вдів їхніх занедбано в щоденній службі. Тоді дванадцяттеро прикликали громаду учнів і сказали: «Не личить нам лишити слово Боже і при столах служити. Нагледіть собі, отже, з-поміж вас, брати, сімох мужів доброї слави, повних Духа та мудрости, а ми їх поставимо для цієї служби; самі ж ми будемо пильно перебувати у молитві і служінні слова». Вподобалось це слово всій громаді й вибрали Стефана, мужа, повного віри і Святого Духа, Филипа, Прохора, Нікано́ра, Тимона, Пармена та Миколая, прозеліта з Антіохії, і поставили їх перед апостолами і, помолившись, поклали на них руки.

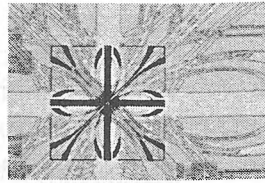
І росло слово Боже та множилося число учнів у Єрусалимі вельми, і велика сила священників були слухняні вірі.

Єв. Мр. 15, 43 -16, 8

Йосиф Ариматейський, поважний радник, що й сам очікував Божого Царства, прибув і, сміливо ввійшовши до Пилата, попросив тіло Ісуса. Пилат же здивувався, що вже вмер; і прикликавши сотника, спитав його, чи давно помер. Довідавшись від сотника, він видав Йосифові тіло; а Йосиф, купивши полотню, зняв його, обгорнув полотном і поклав його у гробі, що був висічений у скелі; потім прикотив камінь до входу гробу; Марія ж Магдалина й Марія, мати Йосифа, дивились, де його покладено.

Якже минула субота, Марія Магдалина, Марія, мати Якова, та Саломія купили пахоців, щоб піти та намастити його. Рано-вранці, першого дня тижня, прийшли вони до гробу, як сходило сонце, та й говорили між собою: «Хто нам відкотить камінь від входу до гробу?» Але поглянувши, побачили, що камінь був відвалений, – був бо дуже великий.

Увійшовши до гробу, побачили юнака, що сидів праворуч, одягнений у білу одежу, – і вжахнулись. А він до них промовив: «Не жахайтеся! Ви шукаєте Ісуса Назарянина, розп'ятого. Він воскрес, його нема тут. Ось місце, де його були поклали. Але йдіть, скажіть його учням та Петрові, що випередить вас у Галилеї: там його побачите, як він сказав вам». І вони, вийшовши, втекли від гробу, бо жах і трепет огорнув їх, і нікому нічого не сказали, бо боялися.

Особливо колоритними є неділі, що настають після Великодня. Вони чітко передають нам радість і напругу, спричинені смертю і воскресінням нашого Господа Ісуса Христа.

Не стало Учителя, і громади мають організуватися за Його принципами, але без Його живої присутності. Зрозуміти, що це дуже важко, можуть ті, які втратили близьку особу, і хоч все розуміють, що треба робити далі, – це не те саме відчуття, усе набагато складніше.

Така ситуація виникла серед перших християн, і постало питання, хто яку роботу має виконувати в громаді, чи всі в ній займають рівноцінні позиції, чи взагалі потрібно бути однаковими? Й апостоли постановляють, що існують різні відповідальності в громаді, і не так важливо, хто що буде виконувати, як те, щоб виконувати добре і до кінця з любов'ю сповняти. Вони теж установлюють, що в християнській громаді існує пріоритет молитви і проповіді Христового воскресіння, а на цій основі неодмінно постане природна потреба займатися милосердям і допомогою іншим. Для тих та інших справ мають бути вибрані добрі й бездоганні люди, «мужі доброї слави, повні Духа та мудрости». Їхнє походження може бути різне, адже не від того залежить, чи вони будуть відкриті щиро до слова, чи тільки зовні.

Таким чином ми можемо побачити, що справою християнської громади є постійна переорганізація для ефективнішої молитви, поширення віри і милосердя. Християнська громада має бути живою і активною.

Дух – це важливий дар Божої любови, яка перебуває в наших серцях, якщо вони відкриті до благодаті, це життя за Божими законами. Мудрість – це об'єднуюча сила цієї самої любови, що будує, притягає.

Активність громади вимірюється не так численним зростанням і зовнішніми подіями, як скріпленням слова в серцях та умах окремих людей. Так святий Лука в Діяннях апостолів вказує на важливість сприймати розумом і серцем, щоб слово, почуте чи прочитане в добрій книзі, змогло орати поле нашої душі, нашого характеру. По тому пізнається і вимірюється активність християнської громади.

Не тільки апостоли є основою християнської громади. Крім них, які, без сумніву, є стовпами нашої віри, що її прийняли від Христа і нам до сьогодні передають, існують приклади жінок і чоловіків, які, хоч і різні за походженням, у важкі часи випробувань демонструють три важливі прикмети доброго християнина: вірність, послідовність і свідчення. До них долучається Йосиф з Ариматеї.

Часом дивно, як у наших громадах незапрограмовано й ніби випадково з'являються час від часу нові «поважні радники, які й самі очікували Божого Царства, прибувають і сміло... просять тіло Христа». Тут «тіло Христа» ми можемо по-різному розглядати. Це, з одного боку, матеріальна допомога громадським християнським просвітницьким проектам і добродійна поміч потребуючим, це також і навернення та буквально шукання «тіла Христового», тобто Євхаристії. З таких людей також складаються громади і завдяки їм вони теж зростають.

Справді мироносиці були вірні Ісусові в біді й хотіли Йому допомогти. Тому вони першими побачили об'явлення, якого ніхто ще не побачив, – об'явлення воскресіння, коли юнак сидів праворуч у білій одежі. Тут праворуч означає славу, а білий одяг – перемогу.

Вірність – це одна справа, але життя, скажете, диктує своє. І справді, мироносиці злякалися, і «трепет огорнув їх, і нікому нічого не сказали, бо боялися». Однак минув час, була добра воля, ніч принесла добру настанову, передумали почуті слова, що «Він воскрес». А це привело їх до наступного природного

кроку, до місії, що тут ми називаємо свідченням. Пішли і сповістили апостолам, що Христос воскрес і вони Його бачили.

Це для всіх нас велика наука воскресіння. Воно дане всім. Христос об'являє себе не конечно тим, кому вказано. Кожен, хто очиститься Його відкупленням, може стати рівний тим жінкам. Вони рівноапостольні. Це сповіщення, що для всіх є нагода, що хто на ділі полюбить Ісуса, той воскресне. Спосіб і місце цього воскресіння встановив сам воскреслий Христос.

З такими різними прикладами, з характерами і походженням і ми нині знову йдімо відважно у вир життя, впевнені, що через нашу послідовність ми справді відчуємо колоритність життя, яке неодмінно завершиться воскресінням. Ми зустрінемо того, кого не сподівалися. При цьому неодмінно будьмо завжди озброєні миром, що означає непідкупність серця, а воно нам допоможе йти тими шляхами, де нам дано ходити, там, де смерть переможена. «Кріпиться! Воскрес Господь – кличе ангел» (вечірня Неділі мироносиць). ❧

РОЗСЛАБЛЕНОГО

Ап. Ді. 9, 32-42

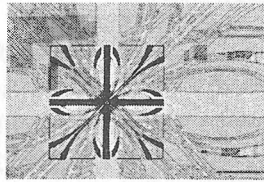
І сталося, що Петро, обходячи всі усяди, прибув і до святих, що мешкали в Лідді. Там він знайшов одного чоловіка, на ім'я Еней, що лежав на ліжку вісім років і був паралітик. Петро сказав до нього: «Енею, Ісус Христос тебе оздоровляє. Устань і сам постели собі ліжко!» І вмить той підвівся. І бачили його всі мешканці Лідди та Сарону, і навернулися вони до Господа.

Була ж у Яффі одна учениця, на ім'я Тавита, що значить у перекладі Дорка (Сарна). Вона була повна добрих діл та милостині, що чинила. І сталося тими днями, що вона занедужала й умерла. Обмили її і поклали в горниці. А що Лідда лежить близько Яффи, учні, почувши, що Петро там, послали двох чоловіків з просьбою до нього: «Не отягайся прийти аж до нас!» Петро негайно рушив з ними. І як прийшов, вони його повели наверх у горницю, де всі вдови оточили його з плачем, показуючи йому туніки й плащі, що їх робила Дорка, будиши з ними. Веліши всім вийти з хати, Петро став на коліна й почав молитися, а повернувшись до тіла, мовив: «Тавито, встань!» І та відкрила свої очі й, побачивши Петра, сіла. Він же подав їй руку та її підвів її і, прикликавши святих та вдів, поставив її живою. Довідалась про це вся Яффа, і багато повірило в Господа.

Єв. Йо. 5, 1-15

По тому було свято юдейське, тож Ісус прибув до Єрусалиму. А є в Єрусалимі при Овечих воротах купелеве місце, по-єврейському воно зветься Витесда, що має п'ять критих переходів. Лежала в них сила недужих, слітих, кривих, усохлих, які чекали, коли то зрушиться вода: ангел бо Господній сходив час від часу в купелеве місце та й заколючував воду, і хто, отже, перший поринав по тому, як вода заколючувалася, то одужував, – хоч яка б там була його хвороба.

Один чоловік там був, що нездужав тридцять і вісім років. Побачив Ісус, що він лежить, а довідавшись, що було воно вже дуже довго, каже до нього: «Бажаєш одужати?» «Не маю нікого, пане, – одрікає йому недужий, – хто б мене, коли ото вода зрушиться, та й спустив у купіль: бо ось тільки я прийду, а вже інший передо мною поринає». Мовить Ісус до нього: «Устань, візьми ложе твоє і ходи!» Відразу ж і одужав той чоловік, і взяв ложе своє і почав ходити. Був же той день – субота. Юдеї і кажуть до одужалого: «Субота адже ж! Не личить тобі ложе носити!» А той їм у відповідь: «Візьми ложе твоє і ходи, – сказав мені, хто мене оздоровив». Спитали його: «Хто він – той, що сказав тобі: Візьми і ходи?» Чоловік пішов і оповів юдеям, мовляв, той, хто його оздоровив, – Ісус.

Слово «святий» інтригує, бо дивно, коли воно стосується тільки до мене і до вас, моїх братів і сестер. Мені виглядає це не зовсім доречним щодо мене, радше я вживав би його, коли йде мова про вас.

Чому, запитаєте ви, отче, раптом говорите про святість нашу і вашу? Відповідь така, що це справді турбує, і я гадаю, що це не тільки моє перейняття, а й багатьох інших, які справді вірять в ідеали святости для себе і своїх родин. Апостол Лука в Діяннях апостолів пише, що Петро «прибув до святих, що мешкали в Лідді». Не будемо далеко шукати, бо в нашій Літургії, перед тим як приступати до святого Причастя, священник виголошує, що ця трапеза призначена тільки для святих. Він проголошує: «Святеє святим», що значить святі речі для святих, бо святі можуть приймати Євхаристію.

Важливо пам'ятати, що ми справді покликані до святости і що це не абстрактне поняття, а дуже просте і реальне. Якщо ми приходимо на Літургію, то для того, щоб брати участь у споживанні Тіла і Крови Ісуса Христа. Це так просто і так для всіх очевидно, як і те, що коли хтось приходить на вечерю до друзів, то він їсть і п'є добрі страви, що їх подають йому господарі. Так само ми йдемо на весільний бенкет, щоб споживати й веселитися в простому спілкуванні. Якщо нам погано і ми десь на самоті стоїмо, то всі інші, правдоподібно, відчувають дискомфорт.

Таке мислення вповні має проектуватися на бенкет у храмі довкола великого столу, який називаємо престолом. Коли ми приходимо на Службу Божу, ми маємо бути гідними приступати до святого Причастя. Що означає бути гідним? Це якраз і означає бути святим. Багато можуть сказати, що ми не гідні йти до святого Причастя, тоді можна запитати, чи ви гідні йти до неба? Якщо ми гідні йти до неба, тоді це значить, що ми святі і в

такому разі ми завжди маємо причащатися не тільки святих Таїнств, а й між собою обмінюватися добрими дарами для обопільного освячення. Коли ж ми відчуваємо на совісті гріх і чуємося негідними йти до неба, тоді ми справді втратили святість, але, знаючи, де і як її відновити, ми маємо оздоровитися в таїнстві Сповіді.

Це все підводить нас до однієї і тієї ж думки, що єдина наша дорога в християнській громаді – це дорога святости. Якщо ми не хочемо бути святими, тоді ми справді не розуміємо завдання, що його покладає на нас Господь. Строго кажучи, немає сенсу йти до храму на Господню трапезу, не будучи очищеним чи не прагнучи цього.

Чому ж тоді дехто з християн того не робить, чому значна частина парохіян взагалі не йде до Причастя? Чи вони не вважають себе святими і, незважаючи на такий занедбаний стан своєї душі, не хочуть відразу йти до Сповіді, щоб у простий та ефективний спосіб звільнитися від гріха?

Гадаю, що це пояснює Йоан в євангельському читанні, коли на питання Ісуса до розслабленого: «Бажаєш одужати?», той відповідає «Не маю нікого, хто б мене спустив у купіль». Параліч – це такий стан безнадії, без автономії, коли неможливо нічого зробити, бо щось не дає рухатися, унеможливорює нормальну участь у житті.

Що потрібно, щоб вийти з такого стану, коли теоретично знаємо, що робити, а практично не маємо сили, щоб зрушитися з мертвої точки, в яку ми потрапили? Такий стан вимагає від нас віддавати себе на лікування лікарям. Оскільки ми цю логіку добре розуміємо, коли йдеться про тіло, то Ісус Христос показує нам ці образи, щоб у випадку паралічу душі ми так само поведилися.

Хвороба не є наслідком гріха, а нагодою, щоб Боже милосердя роздавалося всім людям, які того захочуть. Це не тільки треба знати, а й треба цього хотіти. Щоб було зрозуміліше скажу, що

сам диявол дуже добре знає всю християнську науку, але він не бажає її виконувати, бо гадає, що краще її знає, знає, що для власного розквіту йому потрібно. Тож і нам слід усвідомлювати, що доки ми будемо знати, а не виконувати, до того часу будемо паралітиками, які не живуть активним життям. Коли ми знання виллемо в практичні діла й послухаємо Ісуса, який каже нам: «Встань, візьми ложе твоє і ходи!», тоді приймемо оздоровлення й будемо святими. Так що святість – це вміти приймати Господне оздоровлення.

Немає святого, який би не лікувався в Господній лікарні. Немає святого, що не слухав би Божого Слова і не дозволяв би йому переробляти своє мислення. У тому ракурсі для нас повчально придивлятися до великого числа святих, визнаних Церквою, які перед нами гідно прожили земне життя і тепер удостоїлися вічного сопричастя зі своїм Господом. Вони знову злилися зі своїм Богом, світлим образом і подобою якого вони були серед наших предків.

І тут ми бачимо, які труднощі ці люди переживали, які спокиси вони поборювали. Святі, які є вихідцями з усіх прошарків суспільства, а також чоловіки, жінки та діти утверджують нас на думці, що й ми зможемо це досягнути. У надії йти вперед і через послух і відкриття свого серця та розуму до Божого Слова перетворюватися на здорових людей – душею і тілом.

Оскільки Христос справді переходить коло нас, використаємо час, щоб схопитися за Нього. Уже настав момент, щоб ми не переймалися, що скажуть інші: «не личить ложе носити» в суботу, коли ми знаємо, що слід виконати Господню вказівку для нашого здоров'я, – «візьми і ходи». Коли йдеться про наше спасіння, нам неважливо знати, що думають інші. Стан святости, який спрощує нам багато речей, дозволяє нам носити ім'я – християнин і своїм життям бути носієм того образу, за яким ми створені. Инакше ми паралізовані, инакше ми без надії. Не дозволюймо цього як собі, так і іншим. ✠

САМАРЯНКИ

Ап. Ді. 11, 19-26, 29-30

Ті ж, що були розсіпалися через гоніння з приводу Стефана, досягли аж до Фінікії, Кіпру та й Антіохії, нікому не проповідуючи слова, крім юдеїв. Були ж між ними деякі мужі з Кіпру та з Кирени, які прийшли в Антіохію та промовляли їй до греків, благовісткуючи їм Господа Ісуса. Рука Господня була з ними, і велике число було тих, що увірували й навернулись до Господа.

Чутка про це дійшла до вух Церкви, що в Єрусалимі, і вони вислали Варнаву в Антіохію. Коли він прийшов і побачив ласку Божу, зрадів і підбадьорив усіх триматися Господа рішучим серцем, бо він був чоловік добрий, повний Святого Духа та віри. І пристало багато людей до Господа.

Тоді (Варнава) вирушив у Тарс розшукати Савла і, знайшовши, привів його в Антіохію, де вперше учнів називано християнами.

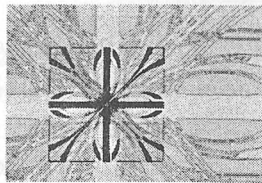
Тож учні, кожний з них по спроможності, ухвалили послати братам, що жили в Юдеї, допомогу; що й зробили, пославши її старшим через руки Варнави і Савла.

Єв. Йо. 4, 5-42

Отож прибув він до одного міста в Самарії, яке називається Сихар, неподалеку поля, наданого Яковом синові своєму Йосифові. Там і криниця Якова була. Натомився з дороги Ісус, тож і присів біля криниці.

Надходить же жінка з Самарії води взяти. Ісус до неї каже: «Дай мені напитися»... Отож каже до нього жінка самарянка: «Юдеї еси, а прощиси напитися в мене, жінки самарянки?» Не мають бо зносин юдеї з самарянами. Ісус у відповідь сказав до неї: «Була б ти відала про дар Божий, і – хто той, що каже тобі: Дай мені напитися, – то попросила б сама в нього, а він дав би тобі води живої». Мовить до нього жінка: «Ти й зачерпнути не маєш чим, пане, а й криниця глибока, – то звідкіля б у тебе вода жива? Чи більший ти за батька нашого Якова, що дав нам криницю оцю, і сам пив з неї, а й сини його ще й товар його?» А Ісус їй у відповідь: «Кожен, хто оту воду п'є, знову захоче пити. Той же, хто нап'ється води, якої дам йому я, – не матиме спраги повіки. Вода бо, що дам йому я, стане в ньому джерелом такої води, яка струмує в життєві вічне». Говорить до нього жінка: «То дай мені, пане, тії води, щоб не мала я більше взже спраги та й не ходила сюди черпати»... Ісус до неї: «Повір мені, жінко... а надійде час, – ба, вже й тепер він, – що справжні поклонники Отцеві кланяться: у душі й правді. А таких поклонників і шукає собі Отець. Бог – Дух. Ті, що йому поклоняються, повинні у душі й правді поклонятися». Жінка й каже до нього: «Відаю, що має прийти Месія, чи то Христос. А прийде, то все і звістить нам». А Ісус їй: «То я, що говорю з тобою»...

Численні ж самаряни з того міста увірували в нього...

Рука в тілі людини відіграє дуже велику роль. Нею можна як благословляти, так і погрожувати. Можна давати, так само, як і загарбувати. Коли ми простягаємо свої руки до Господа, це для того, щоб від Нього отримувати благословення. А Він теж керує нами своєю рукою. І так ми чуємо в нинішньому читанні із Діянь апостолів, що «рука Господня була з ними». Це звучить ніби гарантія успіху, це захист і покров. І справді, куди б не пішли вони і звідки б не походили, завдяки цій руці самі наверталися та інших приводили до віри через свій приклад. Звідси і послідовників Христа, що були малою юдейською сектою, назвали «християнами», і вони розрослися у Христову Церкву, що нині налічує понад мільярд вірних.

Так само і в розмові із самарянкою велику роль відіграє рука, яка набирає воду, стаючи претекстом для зачіпки Ісуса дати Йому води напитися. З того діалогу з'ясовується, що насправді Ісусова рука дає воду, яка стає в людині «джерелом такої води, яка струмує в життя вічне». І самарянка зрозуміла, що це Ісус їй простягає руку. Він їй подає чужинцям, бідним, пиякам, жебракам, безробітним. Цей символ подавання руки є важливою практикою в житті людей, які, образившись, уже не хочуть подавати одне одному руку. Їхня логіка: «Ти юдей, то чому подаєш мені руку?» А Христос через подавання руки сам себе дарує нам, часом недобрим і невдячним.

Через подавання руки своєму ближньому ми можемо не те що йому допомогти, а й самі отримати допомогу – так, як у випадку зі самарянкою, яка Ісусові не могла нічого додати до того, що Він уже мав. Може, хтось уже допомагав колись неповносправній людині, а потім зрозумів, що та допомога іншому стала піднесенням для самого себе.

Вода, що передається, символізує тут життя, світло, любов, якими наповнений Ісус і який визначає наш реальний стан чистоти чи грішності; наші заслуги перед своїм ближнім стають заслугами перед самим Богом. Без води не можна жити, отож настає новий час з Ісусом, час «духовного культу», «культу в Святому Дусі». Скінчився час «жертви», коли несли до храму жертвове теля. «Бог є Дух; і ті, що Йому поклоняються, повинні в дусі і правді поклонятися». Нічого не приходиться задля наших заслуг, а все дається нам від Отця через Сина у Дусі Святому. Так само й усе повертається до Отця через Сина у Дусі Святому. Дух творить Церкву, а в Дусі Церква живе, розвивається, допомагає ближньому й обожествлює його.

Отець приймає жертву, яку Син Йому приготував – «в дусі і правді». Ми, люди, те саме можемо дарувати Отцеві, бо Він нам подарував Сина і Духа. Ми маємо прийняти ці правди, пережити їх і через Сина в Дусі знову принести Отцеві. Іншими словами, нам треба робити те, що Ісус нас навчив у час Святої вечері і згодом на хресті: «Твоє від Твоїх Тобі приносимо, за всіх і за все». Ми вам даруємо те, що ваше, від того, що ваше, від імені всіх і всього.

Жодні особисті добрі ідеї, навіть побожні людські ініціативи чи корисливі, хоча б і «духовні», наміри тут, отже, ні при чому: «Я післав вас жати те, коло чого ви не трудилися». Нехай кожний із нас залишить будь-яку самовпевненість у своїй силі. Він єдиний є Господарем, усі ми співпрацівники, «непотрібні слуги». Наш хліб і наша праця – це сповнювати Його волю в дусі і правді. Таке сповнення волі – це дія, яка є нашим хрестом для вічного життя, який треба приносити людям.

Очистивши свої руки і серця у живій воді, яким є Христос, не біймося передавати це життя, що приходиться через Нього, своїм ближнім, так, як це активно робила самарянка. Свідчімо, допомагаймо задля Бога, не чекаймо віддачі, слави ані подяки. Христос єдиний нехай завжди буде сповненням усіх наших мрій і сподівань.

Усе це може статися, коли «рука Господня» буде з нами, коли чистота наміру всім керуватиме. Тоді «велике число буде тих, що увірують і повернуться до Господа».

Ця вказівка дуже важлива для нас, тих, що хотіли б змінити наше суспільство на краще. Якщо ми від себе почнемо, від свого серця і душі, тоді зможемо мати надію на Бога, який дійсно нам допоможе, і наші слова не будуть розбиватися об глухі і всезнаючі обличчя, а впадуть до вдячних слухачів, що спрагнені цієї води-правди, яка не залежить від обставин, а зв'язана з Ним через власну відповідальність за кожне найменше діло. Жінка-самарянка призналася в гріхах і взяла на себе відповідальність, яка полягала не тільки в самоосуді й жалі, а й у відкиненні самовпевненості у власній вірі, призадумі і початку нової віри, за якою йшло прилюдне і палке свідчення. Так само й мені і вам треба крокувати, подавши одне одному руку під покровом Божої руки. ✠

СЛІПОРОДЖЕНОГО

Ап. Ді. 16, 16-34

Іншим разом... зустріла нас одна служниця, що мала духа віщуня, і віщуванням справляла панам своїм великий заробіток. Ідучи слідом за Павлом і за нами, вона кричала: «Ці люди – слуги Всевишнього Бога, які звіщають вам путь спасіння!» ...Надокучило це Павлові й... він сказав до духа: «Велю тобі ім'ям Ісуса Христа вийти з неї!» ...Побачивши її пани, що їхня надія на заробіток пропала, схотили Павла й Силу і потягли на майдан до влади... і сказали: «Ці люди колотять наше місто: це юдеї. Вони навчають звичаїв, яких нам, римлянам, не дозволено ані приймати, ані виконувати». І натовп кинувся на них спільно, а воеводи... кинули у в'язницю...

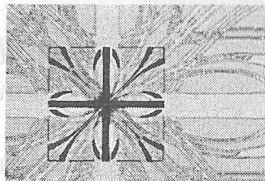
Павло та Сила отівночі молилися і співали Богу, а в'язні слухали їх. Раптом зчинився землетрус великий... знаєцька відчинилися всі двері, і кайдани на всіх розв'язалися. Якже прокинувся тюремник і побачив відчинені темничні двері, витяг меч і хотів себе вбити, гадаючи що в'язні повтікали.

Аж тут Павло скрикнув...: «Не завдавай собі ніякого лиха, всі бо ми тут!» І ...тюремник ускочив до в'язниці й, тремтячи, кинувся у ноги Павлові та Силі; а вивіши їх звідти, мовив: «Панове, що мені слід робити, щоб спастися?» Ті відповіли: «Віруй у Господа Ісуса, і спасешся ти і твій дім». І вони йому звіщали слово Господнє і всім, що були в його домі. А він, узявши їх тієї години вночі, обмив їхні рани й охрестився з усіма своїми...

Єв. Йо. 9, 1-38

Переходивши, побачив Ісус чоловіка, зроду сліпого. Запитали його учні...: «Учителю, хто згрішив? Він – чи батьки його, що сліпим він уродився?» «Ані він не згрішив, ані батьки його, – відказав Ісус, – але щоб ділам Божим виявитися на ньому! Поки дня, маємо виконувати діла того, хто послав мене, – бо ніч надходить, за якої ніхто не зможе діяти. І поки я у світі – я світло світу». Сказавши те, сплонує на землю, споготовив слиною глей і помастив глеєм очі сліпому. До нього ж сказав: «Іди, вмийся в купелі Силоамській», – що у перекладі означає: «Зісланий». Отож подався той, умився – і повернувся зрячим! Сусіди ж ... заговорили: «Чи то ж не той, який ото все сидів – жебрачник?» ...Він же каже: «Це я!» ...Тож ведуть того, хто сліпий був, до фарисеїв... Ті ...спитали його, як він прозрів. А він їм: «Глею поклав мені на очі, я вмився, й ось бачу»... І знову сліпому кажуть: «А ти що про нього кажеш – про те, що очі тобі відкрив?» Одрікає: «Пророк він»... І прогнали його геть.

Довідався Ісус, що вони геть його прогнали, отож, зустрівши його, промовив до нього: «Віруєш у Чоловічого Сина?» А той: «А хто він, Господи, щоб я вірував у нього?» Ісус же йому: «Ти бачив його; він – той, хто говорить з тобою». Тоді той і сказав: «Вірую, Господи!» – і поклонився йому.

Благовість Слова завжди дуже цікава, бо веде нас до актуальних тем уже дві тисячі років поспіль. Апостол Лука в сьогоднішніх Діяннях оповідає про те, як жінка-ясновидиця ходила за Павлом і сповіщала всім, що він Божий посланець. Оскільки вона не відставала від його оточення, то він «іменем Ісуса Христа» наказав злому духові, що був у ній, вийти, і вона перестала віщувати. Це відразу спричинило бурю емоцій і арешт Павла, бо він таким чином припинив нечесні заробітки групи впливових людей. Мені це нагадує нормальні картини наших українських міст на початку XXI століття. Вистачає різних людей, які використовують надмірну довірливість інших, пропонують гороскопи, видіння, ворожбу, легкі заробітки і т. д. Це вони роблять силою злого духа і для того вимагають компромісів як із совістю, так із державними законами. На перший погляд, йдеться про добрі й очевидні речі. Часом ці дії набувають релігійної, навіть християнської, форми. Від таких людей можна почути такі слова, як «слуга Всевишнього Бога» та «путь спасіння». Для оборони своєї позиції вони готові піти на спілку з усіма. У разі непорозуміння самі починають чинити судочинство, так, як і тоді «схопили Павла й Силу і потягли на майдан до влади». Владу вони вже знають і спільно з нею знаходять статтю, за якою треба звинуватити т. зв. «заколотників». Знаходять вони й «натовп», створюючи політичну основу, щоб «кинутися спільно» на захист нечесних інтересів і, як «воєводи...», кидати у в'язницю неправдивих злочинців.

Тут можна говорити про всі болячки нашого суспільства, але мені йдеться про це зло, яке набирає суспільних рис, яке приймають як конечне, яке узаконюють, яке наслідують, про яке говорять у поважних кабінетах, на бандитських змовах і на родинних зустрічах. Це найгірше зло, бо воно не виявляє свого

правдивого обличчя назовні. Воно оповите темрявою або туманом. Воно липке, і людину, яка має добрий намір, затягуватиме у свої тенета, щоб «її змусити» піти на компроміс зі своєю совістю в ім'я якогось «добра», яке в той момент виглядає першорядним.

Це ніщо інше, як творення ілюзії, що сумління – це губка, яка може втягувати як добро, так і зло, без усвідомлення, що, на відміну від губки, воно не може змінюватися і завжди залишається при нас зі своїми незагоєними ранами.

Наслідком приглушеного сумління є звихнене поняття добра, але ж відповідати будемо перед Богом й остаточно будемо суджені за цим первинним образом природних законів, що їх Бог вклав при народженні в наші душі і які ми отримали незіпсутими в дитинстві.

Ще більший жаль охоплює душу, коли подумати, що нинішня наука Апостола теж може достосуватися до внутрішніх церковних справ, викриваючи тих, які роблять із церков арени для виставляння різних поглядів на церковні справи, на молитву і спасіння. Вони не зважають на загальне добро, що його подає єпископ, хоч і хвалять Бога, але при тому вносять ненависть до свого ближнього, який шанує своїх провідників і хотів би молитися в спокої. Ці критики не шанують авторитету, з нього насміхаються, готові організувати натовпи, розкидатися брудом, залучаючись підтримкою як воєвод, так і різних рупорів.

«Набридло це Павлові», бо, коли «вони йшли на молитву», йому пропонували інші пріоритети, які через те, що не основні, перешкождали. Найважливіше – вони не вносили духу спокою і миру. Вони не мали на меті молитви і прослави Бога. Інтерес був: використати людей під час молитви для інших цілей.

Усе це спричинило, так, як і було передбачено, виграш тих, що перебували при владі. Ми цю ситуацію добре знаємо, бо і в нашій країні так є. Так побудована система і так виховані наші сини і брати, що, коли вони при владі, то чинять багато неспра-

ведливостей, думаючи, що тим собі і своєму кланові приносять користь. Воно так є лише на ближчу мету, а не на дальшу дистанцію кожної людської долі.

От і тут мова про чоловіків і про їхній характер. Тих, про яких ми щойно згадували, що використовують немочі інших, щоб стояти при грошах і владі. А натомість Павло і Сила терплять несправедливість і моляться. При тому ніхто з нас не має сумніву, що вони стоять на голову вище від володарів. Сторож боїться за свою роботу. Він виконує недобрі накази володарів, але з любов'ю до упосліджених, шануючи їхню людську гідність і полегшуючи їхні терпіння. Він теж відкритий до доброї новини, і коли вона приходить, він її щиро приймає, хоч вона від нього вимагає відважних рішень, які не збігаються з професійним життям та з кон'юктурою оточення.

Це і є сила правди, яка має виявлятися в чоловіках і провадити думкою навіть на некористь сучасним позиціям у суспільстві. У всьому має переважати любов і справедливість. Оскільки таке рішення прийнято, то його слід впроваджувати у власній родині. Родина тут відіграє важливу роль. Для неї, так, потрібна матеріальна база, і для цього чоловік працює і дорожить місцем роботи. Але родина від батька найбільше потребує правди і любови, яка від нього походить, і це основна якість, яку має внести чоловік у свою родину. Для цього можна розумно й послідовно, у надії на Боже провидіння, не допустити компромісів із совістю, щоб вибрати ці вартості, які мають вагу в очах Бога...

Це і є сенс події, яка сталася дві тисячі років тому в хаті тюремного сторожа десь у Македонії, який «запровадив апостолів до себе в господу та накрив стіл і веселився з усім домом, який увірував в Бога». Це і є змістом Євангелія про сліпородженого, який ціле життя шукав світло і, раз його знайшовши, вигукнув: «Вірую, Господи!», і поклонився Йому! Це і є роль чоловіка в родинному і суспільному житті в сучасному світі. ✘

СВЯТИХ ОТЦІВ І ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ

Ап. Ді. 20, 16-18. 28-36

Бо Павло вирішив плисти попри Ефес, щоб не баритися в Азії; поспішав бо, щоб, по змозі, на день П'ятдесятниці бути в Єрусалимі.

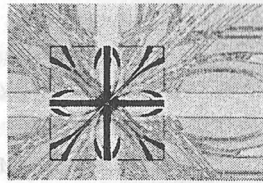
З Мілету він послав у Ефес і прикликав пресвітерів Церкви. Коли ж вони прийшли до нього, він до них промовив: «Ви знаєте, як з першого дня, коли я вступив у Азію, увесь час поводився я з вами...

Зважайте на самих себе й на все стадо, над яким Дух Святий поставив вас єпископами, щоб пасли Церкву Божу, що її він придбав кров'ю власною. Я знаю, що по моїм відході ввійдуть поміж вас вовки хижі, які не щадитимуть стада. Та й з-поміж вас самих повстануть люди, що говоритимуть погубні речі, щоб потягнути за собою учнів. Тому чуйте, і прислухайте собі, що я три роки, ніч і день, не переставав кожного з вас із словами наводити на розум.

А тепер передаю вас Богові і слову його благодаті, що може збудувати й дати вам спадщину між усіма освяченими. Ні срібла, ні золота, ні одежі я не вимагав ні від кого. Ви самі знаєте, що моїм потребам і тих, які зі мною, служили оці руки. У всьому я показав вам, що, так працюючи, треба допомагати слабосильним і пам'ятати слова Господа Ісуса, що сам сказав: «Більше щастя – давати, ніж брати». Промовивши це, він упав на коліна і з усіма ними почав молитися.

Єв. Йо. 17, 1-13

Отак мовив Ісус, а підвісив очі свої до неба, проказав: «Отче, прийшла година! Прослав свого Сина, щоб Син твій тебе прославив, згідно з владою, що її ти дав йому над усяким тілом: дарувати життя вічне тим, яких ти передав йому. А вічне життя у тому, щоб вони спізнали тебе, єдиного, істинного Бога, і тобою посланого – Ісуса Христа. Я тебе на землі прославив, виконавши те діло, яке ти дав мені до виконання. Тепер же прослав мене, Отче, у себе – славою тєю, що її я мав у тебе перед тим, як постав світ! Я об'явив твоє ім'я людям, яких ти від світу передав мені. Вони були твої, ти ж передав мені їх, і зберегли вони слово твоє. Нині збагнули вони, що все, тобою дане мені – від тебе; слова бо, тобою мені дані, я їм дав, і сприйняли вони їх, і справді збагнули, що від тебе я вийшов, і увірували, що ти мене послав. Молю ж за них: не за світ молю, лише за тих, яких ти передав мені, бо вони – твої. І все моє – твоє, твоє ж – моє, і в них я прославився. Я вже більш не у світі, а вони у світі, і я до тебе йду. Отче святий! Заради імени твого бережи їх, тих, що їх ти мені передав, щоб були одно, як ми! Бувши з ними у світі, я беріг їх у твоє ім'я; тих, яких ти передав мені, я їх стеріг, і ніхто з них не пропав, лише син загибелі, щоб збулося Писання. Тепер же йду до тебе, і кажу те, у світі бувши, щоб вони радоців моїх мали у собі вщерть.

У цю неділю, яка розділяє два празники – Вознесіння Господне і Зіслання Святого Духа, Церква відзначає Святих Отців І Вселенського Собору. Нині наголос поставлений на Церкву і на працю в ній.

Діяння апостолів розповідають про Павла – якою мірою він трудився, щоб зберегти громаду в однодумності та в мирі. Уже тоді, як і сьогодні, у Церкві чатувала постійна небезпека перемішати цілі існування і замість хвали Бога шукати своєї користи. Для цього апостол молиться, і навчає, і показує приклад, гідний наслідування.

Кожному членові Церкви треба бути уважним до кількох основних правд, які керують її існуванням від віків, вони є предметом нинішніх читань.

По-перше: те, що в Церкві діє сам Бог Отець. Він робить це через відкуплення, яке довершив Його Єдинородний Син, за яке Він заплатив власною кров'ю, принесеною за багатьох. Така співпраця між Отцем і Сином дозволяє Святому Духові керувати Церквою через єпископів. Таким чином передається «слово Його благодаті». Це є чіткий вираз, який вказує на спосіб, яким можна будувати спільноту – Церкву. Дія кожного церковного провідника на користь Божого народу може тільки розвиватися через власне служіння Слову. Боже Слово – це джерело, мотивація і зміст існування церковної громади.

Так само, як впорядковано діє Бог у Святій Трійці для побудови своєї Церкви, так і в Церкві Він установив єпископів, які отримали особливу благодать, щоб могли думати по-Божому про свій нарід, дбаючи при цьому про основну мету зборів вірних, а саме про пастирське служіння для всіх людей і провадження їх до спасіння.

Однак це слід виконувати не так теоретично, як на практиці в конкретних громадах, де люди вправляються і змагаються у вірі в точно визначеному місці. Коли громада росте на одному місці, вона зміцнює тоді цілу Вселенську Христову Церкву. Бо Вселенська Церква – це сукупність різних місцевих Церков, що побудовані на праці окремих християн під проводом своїх єпископів. Важливо уточнити, що й самі єпископи мають походити від інших єпископів і постійно між собою плекати смиренність і любов, що дозволяє не тільки зберігати, а й скріплювати союз любови. Ми називаємо цей стан «сопричастям», бо союз любови подібний до того, який існує між особами Пресвятої Тройці і вимагає повного віддавання один одному. Без цього немає повного розуміння слова любови.

Інше стрижневе слово, інтенсивно згадуване в Діяннях, – це праця. Павло працював своїми руками, своїм розумом, своєю душею. Він не шкодував ані сил, ані здоров'я, щоб служити громадам християн.

У християнській громаді треба багато працювати, але тут праця набирає чітко окреслених норм і цілей. Така праця і є плодом Святого Духа, і вона існує для освячення людини і громади. Вона має «допомагати слабосильним». Також праця служить, щоб давати іншим, а не щоб від них брати. Якщо так думати і діяти, то якою б важкою чи покірливою не була праця, вона буде ошляхетнювати людину. Ця концепція праці суперечить ідеї, коли робота продумана виключно для власної кар'єри, оскільки праця для егоїстичного збагачення не підносить людину до образу Бога, а радше узалежнює її від невластивих духові речей.

Праця є важливим спільнотним чинником нарівні із молитвою, прикладом чого є монастирі. Праця будує особу, коли вона спрямована до любови до свого брата, для допомоги йому. Звісно, це інші цілі, аніж ті, що їх нам подають різні ідеології.

Ці речі нашого життя можна зрозуміти вповні тоді, коли з наших уст будуть лунати ті ж слова, що їх промовляв Ісус: «Отче». Такий заклик став прославою і любов'ю, довір'ям і прось-

бою. Це значить, що прославляти Бога – це об'являти ім'я Бога людям, знати, що все від Бога походить і все Богові належить. Виявляти глибоку, повну належність Богові – це наша слава. Своє життя віддати – це пізнати Бога. А таке пізнання Бога – це вічне життя.

Отже, ми бачимо, що через належність до громади-Церкви, у якій ми під проводом єпископів можемо звертатися до Святої Тройці, при цьому наполегливо працюючи для єдності і миру цієї громади і для її утримання разом із багатьма бідними, які в ній являють нам різні практичні обличчя Ісуса Христа, ми можемо досягнути щастя, що його дає вічне життя. Такий приклад Архидієцеської молитви Ісуса Христа. Він віддає себе Отцеві, при цьому входить у Його славу, а це спричинює безмежні дари як Йому, так і всім, які до Нього належать через Церкву.

Прослава Бога у Святій Тройці завжди є для нас сповіщенням життя і миру. Через власну працю і молитву, через пошану до свого ближнього і повноцінне віддання себе на служіння ближньому ми досягаємо життя в Бозі, яке є повнотою нашого існування. ✠

Ап. Ді. 2, 1-11

А як настав день П'ятдесятниці, всі вони були вкупі на тім самім місці. Аж ось роздався знеацька з неба шум, неначе подув буйного вітру, і сповнив увесь дім, де вони сиділи. І з'явилися їм поділені язики, мов вогонь, і осів на кожному з них. Усі вони сповнились Святим Духом і почали говорити іншими мовами, як Дух давав їм промовляти.

А перебували в Єрусалимі між юдеями побожні люди з усіх народів, що під небом. І як зчинився той шум, зійшла велика юрба і хвилювалася, бо кожний чув, як вони говорили його мовою. Здивовані й остовпілі, вони один до одного казали: «Хіба не галилеяни всі оці, що розмовляють? Як же воно, що кожний з нас чує нашу рідну мову: партяни, мідяни, еламій, і мешканці Месопотамії, Юдеї і Каппадокії, Понту й Азії, Фригії і Памфілії, Єгипту й околиць Лівії, що біля Кирени, римляни, що тут перебувають, юдеї і прозеліти, кртіяни й араби – ми чуємо їх, як вони нашими мовами проголошують величні діла Божі?»

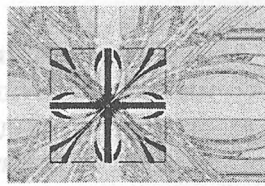
Єв. Йо. 7, 37-52; 8, 12

Останнього ж великого дня свята стояв Ісус і закликав на увесь голос: «Коли спраглий хтось, нехай прийде до мене і п'є! Хто вірує в мене, як Писання каже, то ріки води живої з нутра його потечуть!» Так він про Духа казав, що його мали прийняти ті, які увірували в нього. Не прийшов був ще Дух Святий, бо Ісус не був ще прославлений.

Численні ж з народу, вчувши ті слова, казали: «Він дійсно пророк». Інші ж: «Він – Христос». Ще інші: «Чи з Галилеї Христос прийде? Хіба в Писанні не сказано, що з роду Давидового Христос прийде, з села Вифлеєму, звідки був Давид?» І роздор виник із-за нього серед народу. Бажали і схопити його деякі, та ніхто не наклав рук на нього.

Повернулись, отже, слуги до первосвящеників та фарисеїв, а ті питають їх: «Чому не привели його?» Слуги ж відказують: «Ніколи чоловік не говорив так, як цей чоловік говорить». Фарисеї ж: «Чи й не ви дали себе звести? Невже хтось із старшини або фарисеїв увірував у нього? Та проклятий той народ, що закону не знає!» Але озвався до них Никодим, що приходив до нього вночі, а був же один з них: «Чи дозволяє наш закон засуджувати чоловіка, не вислухавши його спершу та й не довідавшись, що він робить?» Ті ж йому: «Чи і ти з Галилеї? Розвідайся, то й побачиш: з Галилеї пророк не приходить»...

І ще промовляв до них Ісус, і так їм казав: «Я – світло світу. Хто йде за мною, не блукатиме у темряві, а матиме світло життя».

Коли підходити до теми Святого Духа з погляду віри, то все визначено й чітко стає на свої місця. Таїнство Церкви, яке походить від Духа, таке первісне, дивне й потужне, що ми отримуємо Святого Духа вже під час самого хрещення, будучи немовля. А в таїнстві миропомазання ми отримуємо його печать. Це в основі означає, що не ми є ініціаторами пізнання Святого Духа в Його різноманітному бутті, а Він сам до нас приходить завдяки вірі наших батьків і входженні в Христа, у Його Тіло-Церкву через таїнство хрещення і миропомазання. Висловивши таке міркування, ми краще розуміємо, що знання Святого Духа не так справа розуму, як віри. І з цієї причини беремося до цього діла не самі, а з тим Святим Духом, про якого говоримо.

Бог є Святий Дух. Він є один, хоч у Ньому три особи: Отець, Син і Святий Дух. Перша згадка про нього є в книзі Буття (1, 2-ий вірш), де сказано, що коли ще «Земля була пуста та порожня, і темрява була над безоднею і дух Божий ширяв над водами». Дух Святий завжди існував і буде існувати. Він не є відділений від Отця, від якого походить. Він звернений до Сина. А Син провадить нас, людей, до Отця.

Дух ізсередили діє на людину в спосіб, відомий тільки Йому одному. Ось як нинішнє Євангеліє розповідає, що Ісус говорив про Нього: «Хто вірує в мене, як Писання каже, то ріки води живої з нутра його потечуть!» Натомість Діяння апостолів так зображає Духа: немов «поділені язика, мов вогонь», який «осів на кожного» з апостолів, які «всі були вкупі на тім самім місці».

Таким чином ми відчуваємо, що Святий Дух постійно нагадує людині про її покликання бути сином чи дочкою Божою. Це нагадування про мету земного перебування кожного з нас приходить через усвідомлення собі, що кожного з нас створив Отець. І так само, як Отець передає свою любов Синові через Святого

Духа, так і ми отримуємо Божу Любов – Святого Духа, що нас уподібнює до Божого Сина, Ісуса Христа. Нам треба дійсно зрозуміти, що стається з нами у таїнстві миропомазання. Дух Святий помазує нас. Бо відразу після цього ми співаємо про наше справжнє занурення в любовне ставлення до Христа. Це пояснено в ектенії, яка голосить: «щоб він дозрів в людину досконалу в міру росту повноти Христової, силою, діянням, благодаттю і зшестям Святого Духа».

Святий Дух пригадає, що наше життя – це не лише не робити зла, а робити добро, це – просвічення й освячення. Псалом 27, 1 говорить: «Господь просвіщення моє і спаситель мій, кого боюся?» Якщо увійти в таку духовну ментальність, то стає зрозуміло, що Бог діє на цій землі завдяки нашій співпраці, ввійшовши в нас, – очевидно, якщо ми дозволимо Йому це.

Святий Дух на престолі перетворює хліб у Христове Тіло, а вино в чесну Кров, щоб ми «були причасниками на тверезість душі» і «на повноту Царства Небесного». Священик, коли роздроблює агнець і сповнює ним святу чашу, промовляє такі слова: «Повнота Святого Духа». Ту живу любов, яка приходить від Отця і стосується до Сина, символізує чаша, в яку вливається тепла вода як знак життєдіяльності жертви, що підкріплене словами: «Теплота віри повна Духа Святого. Амінь».

Той, хто причастився святих таїнств «згідно Писання», може дійсно виголосити подячну пісню: «Ми виділи світло істинне, ми прийняли Духа небесного, ми знайшли віру істини, нероздільній Трійці поклоняємося, вона бо спасла нас». І відтепер ми щойно можемо ввійти в нове мислення, яке нам говорить, що наш Бог – це Бог конкретної любови, в якому ми, люди, можемо знаходити спасіння і визволення через віддавання себе ближньому. Віддавати себе ближньому, однак, слід не за власними інтересами, а з любов'ю, яку нам дав був під час нашого створення Отець і яка висловлена словом Духа, що завжди прямує через інших людей до образу Отця, який перебуває в Сині і до якого нам слід прямувати.

Найбільший дар, що його ми з вами можемо досягнути, – це свобода Божих дітей. Цю свободу показано нині порівнянням світла і легкістю ходження у світлі із темрявою. «Я – світло світу. Хто йде за мною, не блукатиме в темряві, а матиме світло життя».

Святий Василій Великий так писав про Святого Духа: «Святий Дух є джерелом святости, пізнавальним світлом, що вділяє кожній нашій сназі певну ясність до віднайдення правди. Він недосяжний, але зрозумілий через свою доброту. Він усе наповняє своєю силою, але дається тільки гідним» (*Про Святого Духа*, 9).

Так, як апостоли, згуртувавшись, чекали на прихід Святого Духа, так і ми в Церкві творимо громаду, яку Святий Дух освячує для того, щоб ми могли приготувати себе як храм Божий. Отож, коли благодаттю і щедротами свого чоловіколюбія Христос прощає нам наші гріхи у таїнстві сповіді і коли до наших уст доторкаються Тіло і Кров нашого Спасителя, ми можемо радісно закликати у своїм серці: «Повнота Святого Духа». ✠

Літературно-художнє видання

митр. прот. Михайло Димид
**РОЗДУМИ НАД НЕДІЛЬНИМИ ЧИТАННЯМИ
СВЯТОГО ПИСЬМА**

(Від неділі Православ'я до П'ятдесятниці)

Літературний редактор
Галина Наконечна
Богословські редактори
о. Сергій Стесенко, Ольга Жаровська
Художній редактор
Софія Бурак
Технічний редактор
Юрій Пелех

Підп. до друку 29.03.06. Формат 60x84/16. Папір офс. Офс. друк.
Ум. друк. арк. 5,6. Ум. фарбовілб. 6. Обл.-вид. арк. 3,7.
Зам. 223

Видавництво «Свічадо»
79008, Львів, а/с 808, вул. Винниченка, 22
тел. (0322) 74-23-09, тел./факс (032) 297-16-33
e-mail: post@svichado.com, url: www.svichado.com

Віддруковано з готових діапозитивів у ВВП «Місіонер».
80300, Львівська обл., м. Жовква, вул. Василянська, 8.

ΤΕΣΑΡΑΚΟΣΤΕ ΠΕΝΤΕΚΟΣΤΑΡΙΟΝ ΧΑΡΜΟΖΙΝΟΝ

I SBN 966-561-382-0

9 789665 613824

« C b i l a d o »